

Priloga – Predlogi A1 Slovenija, d.d., k osnutku predloga Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

3. člen

Besedilo 61. točke, je treba prilagoditi tako, da se celostno zajamejo elementi, ki tvorijo pripadajoče zmogljivosti, kamor pa predlagamo da se upošteva 137. člen osnutka predloga ZEKom-2, vključijo tudi neuporabljen optična vlakna.

(61) Pripadajoče zmogljivosti so pripadajoče storitve, fizična infrastruktura in druge zmogljivosti oziroma elementi, povezani z elektronskim komunikacijskim omrežjem ali elektronsko komunikacijsko storitvijo, ki omogočajo ali podpirajo zagotavljanje storitev po tem omrežju ali s to storitvijo ali pa imajo možnost za to in vključujejo stavbe ali vhode v stavbe, strehe, kabelsko napeljavo v stavbah in izven stavb, antene, stolpe in druge podporne konstrukcije, kanale, drogove, cevi, jaške in omarice ter neuporabljen optična vlakna.

III. GRADNJA OMREŽIJ IN PRIPADAJOČE INFRASTRUKTURE

Generalna usmeritev, ki jo prinaša EECC, je večji poudarek določbam, ki bodo spodbudile investicije v zelo hitra širokopasovna omrežja. V tč. 23 recitala EECC je navedeno, da bi regulatorni okvir poleg izpolnjevanja obstoječih treh primarnih ciljev spodbujanja konkurence, notranjega trga in interesov končnih uporabnikov moral imeti tudi dodaten cilj glede povezanosti, izražen glede na učinek: širok dostop do zelo visokozmogljivih omrežij in njihovo uporabo za vse državljane Unije in podjetja Unije na podlagi razumne cene in izbire, učinkovite in poštene konkurence, odprtih inovacij, učinkovite uporabe radio frekvenčnega spektra, skupnih pravil in predvidljivih regulativnih pristopov na notranjem trgu ter potrebnih sektorskih pravil za zaščito interesov državljanov Unije.

V točki 26 recitala je hkrati navedeno, da bi bilo treba učinkovite naložbe in konkurenco spodbujati skupaj, da se povečajo gospodarska rast, inovacije in možnosti izbire za potrošnike.

Ali bo EECC uspešen pri doseganju cilja je seveda odvisno od njegovega prenosa v nacionalne zakonodaje, ki pa so vsaka zase specifične, z lastnimi posebnostmi, ki so oblikovane zgodovinsko (in odvisne od državnih strategij, gradenj širokopasovnih omrežij, spodbujanja investicij, sektorske regulacije, zrelosti trga, sklepanja dogovorov o sovlaganjih itd.). Za Slovenijo bi veljala ocena, da je bila materija Direktive 2014/61/EU, celo pred samo direktivo prenesena v nacionalno zakonodajo (ZEKom-1), vendar pa je bila ureditev nedorečena in nepopolna, ter kot takšna zelo pogojno in omejeno uporabna. Operaterji smo se v tem času torej bolj osredotočili na storitveno konkurenco, v smislu gradenj pa na sektorsko ex ante regulacijo. Dejanski celoten prenos omenjene direktive se je zgodil ko se je prvi pomemben val gradnje optičnih omrežij v Sloveniji že zgodil. Implementacija se je zgodila z zamudo ter žal brez upoštevanja nacionalne specifičnosti. Tudi nacionalna strategija razvoja širokopasovnih omrežij je bila prav tako sprejeta z velikimi kompromisi in pozno (glede na EU), projekti gradenj odprtih širokopasovnih omrežij, pa

skupaj niso bistveno pripomogli k širitvi NGN omrežij (neuspeh projektov GOŠO 3 in 3a ter 4).

Po preučitvi osnutka predloga ZEKom-2, natančneje 3. in 9. poglavja (točka 2. Skupna uporaba), ugotavljamo, da bistvene spremembe niso predvidene, pač pa nekaj sprememb prinaša poglavje 9., točka 3. Regulacija operaterjev s pomembno tržno močjo. Zakaj je temu tako, iz pojasnil k zakonu ne izhaja prav podrobno, bi pa opozorili, da bi bila situacija lahko nekoliko drugačna, če bi bil izveden pregled učinkov implementacije Direktive 2014/61/EU. Ker smo operater, ki je sicer relativno pozno pričel z obsežnimi gradnjami fiksnega omrežja, so naše izkušnje z uporabnostjo sedanjega 3. ter 8. poglavja veljavnega ZEKom-1 sveže, vendar precej slabe in naša ocena je, da na področju gradnje fiksnega omrežja ZEKom-1 (simetrična regulacija) ne nudi zadostne zaščite ali opore oz. pomoči operaterju novo-vstopniku, ki bi v izogib investicijam v gradnjo lastne pasivne infrastrukture, želel uporabiti obstoječo pasivno infrastrukturo. Kot operater novo-vstopnik imamo bistveno več koristi od t.i. asimetrične regulacije ter najemom pasivne infrastrukture od reguliranega operaterja s pomembno tržno močjo.

Vzrok je po našem mnenju zavedanje, da je sploh dostopovna infrastruktura ozko grlo, saj je dostop do dostopovne infrastrukture mogoče z bolj ali manj spretnimi pravnimi manevri maksimalno otežiti - s tem pa infrastrukturni operater konkurent seveda močno vpliva na bistveno poslabšanje konkurenčnosti operaterja, ki omrežje gradi, kar počne na videz legalno tako, da izkorišča nezadostno ureditev v ZEKom-1 ter izjemno dolgo trajajoče postopke reševanja sporov pred Agencijo, ki poleg vsega tudi nima ustreznega strokovnega znanja in izkušenj v zvezi z gradnjami omrežij. Ugotavljamo, da če (infrastrukturna) operaterja ne dosežeta prostovoljnega dogovora, ki je odvisen od vzajemnih koristi (t.i. zakup ena za ena), ZEKom-1 ne nudi opore, da se tak dostop s pravnimi sredstvi izposloval v doglednem času preko prisilnih mehanizmov (v postopku reševanja medoperaterskega spora), saj edini spor, ki smo ga pričeli zoper drugega operaterja (ne OPTM), ki je zavračal dostop do lastnega pasivne infrastrukture, traja že več kot 2 leti, kar v procesu gradnje omrežja, v nobenem primeru ni sprejemljivo. Poleg tega se je v sporu izkazalo, da od nereguliranega operaterja ni mogoče zahtevati dostopa do njegove infrastrukture, če je ta na voljo pod reguliranimi pogoji. Dalje se je izkazalo, da regulirani operater zavrača dostop do lastnega omrežja pod pogoji simetrične regulacije (gre za pasivno infrastrukturo, ki ni regulirana preko mehanizma OPTM), če lahko namesto zahtevane infrastrukture, ponudi ustrezno alternativo (ki je sprejemljiva zanj, ne pa tudi za operaterja iskalca dostopa). To so primeroma vse glavne anomalije sedaj veljavnih določil t.i. simetrične regulacije. Brez ustrezne prilagoditve določil, ki stremijo, da k tovrstnim anomalijam ne bi več prihajalo, določila ZEKom-2 ne bodo prinesla nikakršnih koristi, v kombinaciji z novimi določili glede (de)regulacije operaterjev s pomembno tržno močjo, pa bodo pripomogle k resnemu zmanjševanju konkurence.

Precej težav prinaša tudi izostanek ustrezne ureditve dostopa do hišne pasivne infrastrukture v večstanovanjskih stavbah, na kar že nekaj preteklih let aktivno opozarjamo predlagatelja zakona in ga pozivamo, da bodisi z ZEKom-1 uredi posebnosti, ki naj veljajo pri gradnji elektronskih komunikacijskih omrežij, ali pa predlaga ustrezno spremembo področne zakonodaje, ki je pod pristojnostjo MOP (sem sodijo Zakon o urejanju prostora, Zakon o graditvi objektov, Stanovanjski zakon). Tako bi bilo treba posebej in drugače kot v SZ urediti, da soglasja etažnih lastnikov niso potrebna, če je v večstanovanjskem bloku vsaj ena oseba (stanovalec), ki je zainteresirana za širokopasovne storitve, enako v primeru, če je v večstanovanjskem bloku že postavljena pasivna hišna infrastruktura, ki jo upravljajo ali stanovalci ali pa drugi operater. Če to ne bi bilo izvedljivo,

je treba določiti, da se za postavitev ter vzdrževanje hišne infrastrukture, zadostuje soglasje polovice etažnih lastnikov. Prenoviti bi bilo treba tudi soinvestitorstvo v zamenjavo ali rekonstrukcijo obstoječe hišne infrastrukture (zgrajene pred uveljavitvijo ZEKom-1), ki je zastarela in ne omogoča več-operaterske souporabe – operater, ki bi bil pripravljen investirati v izgradnjo moderne infrastrukture, bi lahko odstranil obstoječo zastarelo infrastrukturo ter omogočil uporabo prisotnemu operaterju, kot tudi vsem zainteresiranim novim operaterjem, ki bi v stavbi želeli stanovalcem ponujati svoje širokopasovne storitve.

Vse to bo izjemnega pomena v prihajajočih 5 letih, ko se bo gradilo omrežje 5G, katerega posebnost je gostejša mreža baznih postaj, pri katerih bodo ključno vlogo odigrale prav bazne postaje, ki bodo pokrivala notranjost stavb. Ker pravno okolje še zdaleč ni ustrezno ter ni pripravljeno na takšen nov način postavljanja omrežij, bomo operaterji soočeni s strahotnimi ovirami, neprimerno in zastarelo stanovanjsko-pravno ureditvijo, kot tudi neprimerno pravno ureditvijo souporabe pasivne infrastrukture v stavbah. Težav pa ne pričakujemo samo v odnosih s konkurenčnimi operaterji, pač pa v odnosih s stanovalci ter upravniki objektov. Hišna infrastruktura je izrazit primer neurejenega lastništva – o njej ne obstajajo evidence (GURS), hišna infrastruktura ni vpisana niti v zemljiško knjigo (na tej infrastrukturi ni stvarnopravnih pravic kot je npr. služnost), ni jasno ali je del objekta in nerazdružljivo povezana z objektom ali je lahko v lastnini operaterjev oz. ali imajo lahko operaterji to pasivno infrastrukturo le v najemu oz. upravljanju.

Na koncu bi izpostavili še pomanjkljivo urejenost pravnih predpisov s področja umeščanja objektov v prostor, kar bo, izrecno izpostavljamo, prav tako hud problem operaterjev pri umeščanju objektov, ki tvorijo 5G omrežje / visokozmogljivo omrežje, v lokalni prostor. Ker ni določenega nosilca urejanja prostora, za kar že več let predlagamo, da se določi AKOS, s čimer bi AKOS lahko sprejel zavezujoče usmeritve glede posebnosti elektronskih komunikacijskih omrežij, ki naj jih upoštevajo pripravljavci prostorskih načrtov na državni in lokalni ravni, so ti načrti prepuščeni kreativnosti občin, ki se hkrati zavedajo pomena širokopasovne povezljivosti, po drugi strani pa ovirajo postavitev omrežij (s postavljanjem nerazumnih ter nepotrebnih pogojev). Postavljanje objektov je še dodatno onemogočeno zaradi strahu pred vplivi 5G, kjer pogrešamo aktivnejšo vlogo države in lokalnih skupnosti, da se čim bolj omejijo nedovoljeni posegi v infrastrukturo, ki smo jim priča v mnogih državah EU.

Ker je pričujoči zakon, ki naj bi predstavljal pomembno prenovo regulatornega okolja ter za prihodnje desetletje in več, tlakoval pot prehodu slovenske družbe v digitalno dobo, ki se brez omrežij, ki zagotavljajo visoke hitrosti širokopasovnih storitev ne bo zgodil, predlagamo tehten razmislek ali si lahko dovolimo v to prihajajoče obdobje vstopiti brez zagotovila ustreznih pravnih pravil, ki odpravljajo anomalije, na katere opozarjamo operaterji ter temeljijo izključno na realnih izkušnjah. Pri tem apeliramo ne samo na vzdržan materialno predpis, pač pa tudi na sprejem ustreznih podzakonskih pravil, torej splošnih aktov, ki naj odražajo strateška pričakovanja države. Opozorili bi na sistemsko ureditev v sosednji Hrvaški, kjer je hrvaški sektorski regulator HAKOM z ustreznimi podzakonskimi predpisi natančno uredil kako naj se, da se zagotovijo najboljše koristi, projektira gradnja visokozmogljivih (optičnih) omrežij, predvsem kableske kanalizacije. Za tako podrobno ureditev ni prepozno, sploh ker pričakujemo pomembne investicije na tem področju pri vseh infrastrukturnih operaterjih, s temi podatki ter analizami, pa razpolaga Agencija oz. dobiva še močnejša pooblastila z ZEKom-2.

V nadaljevanju predlagamo nekaj nujnih in koristnih prilagoditev, ki bodo pripomogli k temeljni ideji EECC (spodbujanje gradenj, ob hkratnem zagotavljanju konkurence) ter niso v nasprotju z evropskim pravnim redom (štejejo za ureditev nacionalnih posebnosti).

Pojasnjujemo, da smo pripombe podali v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij (SOEK), povsod tam, kjer imamo operaterji smiselno enaka pričakovanja ter lahko oblikujemo enoten predlog. Kjer se interesi razlikujejo, podajamo ločene predloge, ki so utemeljeni izključno na praktičnih izkušnjah.

9. člen (prostorsko načrtovanje, gradnja in vzdrževanje)

(1). odstavek

Ne glede na pripombe, ki jih podajamo k 9. členu v okviru SOEK, želimo tudi na tem mestu še enkrat izpostaviti problematiko, da elektronske komunikacije ne z Gradbenim zakonom in ne z Zakonom o urejanju prostora, nimajo nosilca urejanja prostora na državni ali lokalni ravni.

V okviru SOEK predlagamo, da se kot nosilec določi Agencija, **na tem mestu pa podredno predlagamo, da se na državnem nivoju za nosilca prostora določi Ministrstvo za javno upravo:**

(1) Javno komunikacijsko omrežje in pripadajoča infrastruktura se štejeta za gospodarsko javno infrastrukturo, komunikacijski objekti za gradnjo katerih je potrebno gradbeno dovoljenje pa so objekti državnega pomena. Ministrstvo za javno upravo je državni nosilec urejanja okolja za potrebe področja načrtovanja elektronskega komunikacijskega omrežja in pripadajoče infrastrukture, skladno z s predpisi o urejanju prostora. Na lokalni ravni se za potrebe področja načrtovanja elektronskega komunikacijskega omrežja in pripadajoče infrastrukture, skladno z s predpisi o urejanju prostora, kot nosilec urejanja okolja določa Agencija.

(6). in (9). odstavek

Težave so identificirane tudi pri prostorskem načrtovanju in gradnji elektronskih komunikacijskih omrežij zaradi nejasnih pravil, ki urejajo novogradnje.

a) Skupna uporaba komunikacijskega omrežja in pripadajoče infrastrukture je omejena le na del dostopovnega dela omrežja in ni opredeljena za celotno dostopovno omrežje.

Veljavni zakon in predlog novega zakona v petem odstavku 9. člena določata, da mora biti gradnja elektronskih komunikacijskih omrežij načrtovana tako, da je omogočena skupna uporaba in trajnostno vzdržna. V nadaljevanju pa celotno določbo minimizira v obveznost postavitve dostopovne točke in skupno uporabo v stavbi, pri čemer ni jasno kakšne, če sploh, so obveznosti investitorja oziroma operaterja pri gradnji od dostopovne do razdelilne točke.

gf

V praksi je zaznati težave tudi pri dostopu do kabelske kanalizacije od zadnjega jaška na javni površini (dostopovne točke) do razdelilne točke v stavbi. Izgradnja kabelske kanalizacije preko zasebne površine v lasti investitorja ni podvržena pravilom ZEKom v smislu načrtovanja skupne gradnje in kot takšna predstavlja ozko grlo pri gradnji dostopovnega omrežja.

Glede na navedeno predlagamo, da se določbe 9. člena dopolnijo tako, da se obveznosti investitorja razširijo na dostopovno omrežje po celotni nepremičnini investitorja v večstanovanjsko in nestanovanjsko stavbo in zajamejo tudi kabelsko kanalizacijo od **dostopovne točke do razdelilne točke oziroma, da mora operater, ki zgradi kabelsko kanalizacijo od dostopovne točke do razdelilne točke predvideti kapaciteto za najmanj tri operaterje omrežja.** Povezati je potrebno določbe petega in šestega odstavka 9. člena, da se zagotoviti praktična uporabnost zakonskih določb.

133. do 135. člen med drugim določajo pravila skupne uporabe napeljave, kablov in pripadajočih zmogljivosti v stavbah, v vsakem primeru pa je potrebno že v 9. odstavku 9. člena določiti tudi pravico operaterja omrežja, da postavi svoje omrežje tudi znotraj stavbe od razdelilne točke do omrežnih priključnih točk.

Predlagamo, da se (9). odstavek dopolni tako, da glasi:

(9) Operater omrežja lahko ob upoštevanju 133. do 135. člena tega zakona na lastne stroške postavi svoje omrežje do razdelilne točke in do omrežnih priključnih točk v stavbi, pri čemer mora biti kabelska kanalizacija od dostopovne točke do razdelilne točke dimenzionirana na način, da omogoča namestitve optičnih kablov vsaj treh operaterjev. Ta določba se smiselno uporablja tudi za postavitve brezžičnega omrežja v skupnih prostorih stavbe.

Nov (11). odstavek

Ponovno opozarjamo na potrebo po uskladitvi predpisov, saj je to nujno v prihajajočem obdobju, ko se bo intenzivno gradilo 5G omrežje. Postavitev 5G omrežja bo svojevrsten administrativni izziv – omrežje zahteva gostejšo postavitve baznih postaj, (mikro) bazne postaje bodo nameščene npr. na objekte javne razsvetljave ter je za njih potrebno zagotoviti elektro napajanje ter elektro priključek. Napajanje je prav tako potrebno zagotoviti za omrežje znotraj večstanovanjskih ali poslovnih stavb. Ker so priključki za napajanje objektov že zgrajeni, bi operaterji želeli uporabljati obstoječe priključke, namesto, da zaprošamo za lastne. Opozarjamo, da je postopek pridobivanja soglasja za izgradnjo elektro priključka izjemno dolg. Skladno z Energetskim zakonom souporaba elektro priključka, ki ga uporablja omenjena javna razsvetljava ni mogoča.

Predlagamo, da predlagatelj zakona preuči navedeno problematiko in zagotovi, da se vzpostavi ustrezno zakonodajno okolje, ki bo omogočilo gradnjo in uporabo komunikacijskih objektov tudi s tem, da se olajša izgradnja elektro energetskih priključkov. Ena od teh možnosti je, da se zagotovi souporaba obstoječega napajanja, pod pogojem, da je to tehnično mogoče ter po dogovoru z imetnikom pravice do uporabe obstoječega priključka.

b) Skupna uporaba stavbne fizične infrastrukture določena zgolj za fiksna omrežja

9/

Veljavni zakon in predlog novega zakona v šestem odstavku 9. člena določata pravila gradnje novih večstanovanjskih in nestanovanjskih stavb na način, da je dejansko vključena zgolj stavbna infrastruktura za fiksna omrežja ne pa tudi za brezžična omrežja.

Določilo glede gradnje dovolj zmogljive stavbne infrastrukture je določena od razdelilne točke do vsake omrežne priključne točke (do končnega uporabnika na fiksni lokaciji) **ne pa tudi za brezžična omrežja v skupnih delih stavbe.**

5G omrežja (in brezžična omrežja naslednjih generacij) bodo osnova za uporabo IoT - to pomeni za izgradnjo pametnih, energetsko učinkovitih stavb ter samovozeča prevozna sredstva. V kolikor v vseh skupnih prostorih stavb (kleti, garaže, avle,...) ne bo zagotovljen mobilni signal te naprave ne bodo mogle biti povezane. Posledično ne bo mogoče izkoristiti celotnega potenciala, ki ga bodo 5G omrežja nudila.

Glede na navedeno mora biti obveznost gradnje stavbne fizične infrastrukture v skupnih prostorih razširjena tudi na brezžična omrežja.

Predlagamo, da se 54. in 74. točka 3. člena razširita na način, da bo vključena tako pasivna komunikacijska infrastruktura kakor tudi stavbna fizična infrastruktura brezžičnih omrežij – kot predlagano v okviru 3. člena (Pripombe SOEK).

Dodatno predlagamo, da se (6). odstavek dopolni tako, da glasi:

(6) Pri gradnji novih večstanovanjskih in nestanovanjskih stavb mora biti projektirana in zgrajena stavbna fizična infrastruktura ~~do omrežnih priključnih točk~~ in v njej pasivna komunikacijska infrastruktura v skupnih delih stavbe, ki je primerna za doseganje visokih hitrosti. V projektu in gradbeni izvedbi te stavbne fizične infrastrukture mora biti predvidena in izdelana razdelilna točka, tako da je posameznemu operaterju omogočena povezava do vsakega dela stavbe (naročnika) posebej posebej in do vseh skupnih prostorov v primeru brezžičnih omrežij. Dodatno mora biti predvidena kabelska kanalizacija od dostopovne točke najmanj enega operaterja elektronskega komunikacijskega omrežja do razdelilne točke takšne kapacitete, da omogoča namestitvev optičnih kablov potrebne kapacitete najmanj treh operaterjev. Navedeno se smiselno upošteva tudi pri rekonstrukciji stavbne fizične oziroma pasivne komunikacijske infrastrukture. Projektiranje in izgradnja stavbne fizične ter pasivne komunikacijske infrastrukture iz tega odstavka je strošek investitorja v gradnjo ali rekonstrukcijo večstanovanjske ali poslovne stavbe. Ta določba se smiselno uporablja tudi za postavitvev brezžičnih omrežij v skupnih prostorih znotraj stavb.

Predlagamo, da se dodata novi (8). in (9). odstavek

Glede na problematiko, ki smo jo opisali uvodoma k 3. poglavju, predlagamo, da ZEKom-2 kot specialni predpis glede na Stanovanjski zakon (25. in 29. člen), uredi gradnjo ter vzdrževanje stavbne fizične infrastrukture tako, da bo dolgoročno pravno vzdržna.

Predlagamo, da se doda novi 8. odstavek, v katerem naj se posebej uredi postavitvev dodatne stavbne fizične infratructure v obstoječih stavbah, kot tudi možnost zamenjave ali

rekonstrukcije neustrezne infrastrukture, ne glede na lastništvo, če ta ne omogoča več-operatorske uporabe, pod pogojem, da investitor v novo infrastrukturo omogoči souporabo operaterju ali operaterjema, ki sta neustrezno stavbno fizično infrastrukturo že souporabljala.

(8) Postavitev stavbne fizične infrastrukture v obstoječih večstanovanjskih in nestanovanjskih stavbah se šteje za posej rednega upravljanja, operater pa ne potrebuje soglasja solastnikov za postavitev. Operater, ki vzpostavi novo stavbno fizično infrastrukturo mora dostop ponuditi še dvema operaterjema po stroškovnih cenah.

(9) Če obstoječa stavbna fizična infrastruktura v večstanovanjski ali nestanovanjski stavbi, ne omogoča skupne uporabe operaterjem, so jo operaterji upravičeni rekonstruirati tako, da bo na voljo vsem operaterjem. Operater, ki izvede rekonstrukcijo mora dostop do novozgrajene fizične infrastrukture ponuditi ostalim operaterjem po stroškovnih cenah.

Sedanji (8)., (9). in (10). odstavek se ustrezno preštevilčijo.

14. člen (vpis v evidenco)

Kot utemeljujemo v pripombah k naslednjemu 15. členu, je še vedno aktualna problematika, da v GURS še niso vpisani podatki o trenutni rabi komunikacijskih omrežij ter pripadajoče infrastrukture. Razlog za to utegne biti tudi ogromna količina podatkov, ki so jo operaterji posredovali GURS. Ne glede na to kaj je razlog za zapoznele vpise, predvidevamo da do takšne situacije lahko še pride v prihodnje, čemur se lahko, navezujoč se na predlog dopolnitev, ki jih podajamo v okviru 15. člena, uspešno ognemo.

Predlagamo, da kadar GURS prejme podatke za vpis v evidenco GJI ali OPT, pri objektu v evidenci, nemudoma po prejemu zahteve za vpis, doda zaznambo, da poteka pri objektu sprememba pri vpisanih podatkih. S tem bo operater, ki bi bil zainteresiran za dostop do omrežja vedel, da prihaja do sprememb ter pri infrastrukturnemu operaterji zahteval relevantne podatke (po 15. členu in 2. odstavka 19. člena). Enako bo s popolnimi podatki na tak način razpolagala Agencija pri izpolnjevanju pristojnosti po 17. členu zakona, kot tudi pri tržnih analizah skladno z 9. poglavjem, kjer so ti podatki zelo relevantni, kot tudi organ, ki dodeljuje javna sredstva skladno z drugim odstavkom 19. člena.

Vpis lahko nato GURS izvede v skladu s postopki (lahko tudi z zamudo).

Predlagamo da se doda nov 8. odstavek:

(8) Organ pristojen za geodetske zadeve, po prejemu vloge za vpis podatkov v evidenco po 1., 4. in 7. odstavku tega člena, nemudoma doda zaznambo o prejeti vlogi za vpis podatkov.

15. člen (dostop operaterja omrežja do podatkov o obstoječi fizični infrastrukturi)

Ugotavljamo, da v zbirnem katastru javne infrastrukture še vedno ni vpisanih podatkov o trenutni rabi komunikacijskih omrežij ter pripadajoče infrastrukture (skladno s spremembo ZEKom-1C ter Splošnega akta o vpisovanju, zbiranju in dostopu do podatkov o omrežnih priključnih točkah iz evidence infrastrukturnih omrežij in objektov). Večina operaterjev vključno z operaterjem s pomembno tržno močjo še vedno niso izpolnili zakonske zahteve po vpisu trenutne uporabe komunikacijskega omrežja ter pripadajoče infrastrukture, vključno s številom posameznih pripadajočih vodov (optično vlakno, bakrena parica, koaksialni vod, drugo) neposredno organu pristojnem za geodetske zadeve (prvi odstavek 14. člena ZEKom-1), kar povzroča izjemne težave pri načrtovanju omrežij operaterjev, ki želijo za gradnjo (dela) svojega omrežja uporabiti komunikacijsko omrežje ali pripadajočo infrastrukturo v njegovi lasti. Navedeno povzroča zamude pri pripravi zahtevane dokumentacije ter posledično gradnji ter neupravičeno visoke stroške načrtovanja omrežja, ki jih nosi investitor v gradnjo novega elektronskega komunikacijskega omrežja.

Glede na navedeno in upoštevaje Priporočilo Evropske komisije št. 2020-1307 morajo države članice zagotoviti izboljšane informacije v zvezi s 4. členom Direktive o zniževanju stroškov kar vključuje tudi informacije o georeferenciranem kraju, kjer se nahaja infrastruktura, njenem digitalnem modelu, vrsti in trenutni uporabi ali njenih skupnih in prostih zmogljivosti predlagamo dopolnitev predlaganih zakonskih določb. Določbe 15. člena predloga ZEKom-2 sicer povzemajo določbe 14.a člena veljavnega ZEKom-1 in določajo obveznosti za posredovanje podatkov v primeru drugih infrastrukturnih operaterjev, kar pa ne zadošča zaradi neizpolnjene zakonske obveznosti operaterjev elektronskih komunikacijskih omrežij kar posledično ustvarja pravno praznino in regulatorno nepredvidljivost operaterjem elektronskih komunikacij, ki želijo za gradnjo lastnega omrežja uporabiti infrastrukturo ostalih omrežnih operaterjev. Operater omrežja, ki posreduje podatke na zahtevo pa le-te posreduje v obliki, ki ne omogoča njihove funkcionalne uporabe (različni formati vključno s pdf dokumenti, ki jih ni mogoče avtomatizirano obdelati).

Vse navedeno, če ne bo ustrezno sanirano z novim ZEKom-2, bo predstavljalo izjemno veliko oviro za gradnjo visokozmogljivih širokopasovnih omrežij in 5G omrežij v naslednjih letih.

Prav tako ugotavljamo, da tudi roki za posredovanje podatkov predvideni v predlogu zakona ne ustrezajo ciljem hitre gradnje visokozmogljivih širokopasovnih omrežij in 5G omrežij.

Za izboljšanje dejanskega stanja in pohitritve gradnje zlitih omrežij naslednje generacije predlagamo dopolnitev (1)., (2)., (4). in (8). odstavka:

15. člen (dostop operaterja omrežja do podatkov o obstoječi fizični infrastrukturi)

(1) Če podatki iz prvega in tretjega odstavka prejšnjega člena v primeru elektronskih komunikacijskih omrežij ali podatki o lokaciji in trasi, vrsti in trenutni uporabi fizične infrastrukture ter kontaktni točki in v primeru drugih infrastrukturnih operaterjev, ki se vpisujejo v evidenco infrastrukturnih omrežij in objektov v skladu s predpisom, ki ureja vpis v to evidenco, niso dostopni, lahko operater omrežja zaprosi infrastrukturnega

operaterja za dostop ali posredovanje do teh podatkov. Operater omrežja v prošnji opredeli območje, na katero se nanaša postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij.

(2) Infrastrukturni operater mora dostop do podatkov v elektronski obliki v skladu s predpisi za posredovanje podatkov enotni informacijski točki brezplačno pod sorazmernimi, nediskriminacijskimi in preglednimi pogoji odobriti v dveh ~~meseih~~ tednih od prejema pisne prošnje iz prejšnjega odstavka. V enakem roku mora podatke posredovati prosilcu na njegovo zahtevo.

.....

(4) Operater omrežja lahko v pisni prošnji, v kateri so opredeljeni elementi omrežja, na katere se nanaša postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij, infrastrukturnega operaterja zaprosi za pregled določenih elementov fizične infrastrukture na kraju samem ob navzočnosti in strokovnem nadzoru pooblaščen osebe infrastrukturnega operaterja. Infrastrukturni operater pod sorazmernimi, nediskriminacijskimi in preglednimi pogoji odobri razumno prošnjo za pregled v ~~30~~ 15 dneh od prejema pisne prošnje, razen če to ni primerno iz razlogov v prejšnjem odstavku.

.....

(8) Pristojni organ javnega sektorja, ki pri svojem delu razpolaga s podatki iz prvega odstavka tega člena, te podatke v roku 15 dni od prejete zahteve ~~na njegovo zahtevo~~ posreduje operaterju omrežja.

18. člen (poizvedovanje po tržnem interesu za gradnjo visokozmogljivih omrežij)

Zaradi preteklih potekajočih izvajanj tržnega interesa, **predlagamo, da se dopolnita (2). in (3). odstavek** z dodatnimi dokazili, ki bi jih lahko zahteva organ javnega sektorja kot Agencija:

(2) Vloga iz prejšnjega odstavka mora vsebovati najmanj podatke o:

- javnem soinvestitorju,
- referencah javnega investitorja za gradnjo, ki je primerljiva napovedanemu tržnemu interesu,
- vrsti infrastrukture oziroma omrežja, za katero se dodeljuje javna sredstva,
- premeru kableske kanalizacije ali premeru cevi v milimetrih za infrastrukturo oziroma hitrosti prenosa v Mb/s za omrežje, za katero se dodeljuje javna sredstva,
- predvidenem času gradnje infrastrukture oziroma omrežja, za katero se dodeljuje javna sredstva, ki ne sme biti daljši od treh let,
- bančno garancijo za izvedbo posla ali ustrezno poročstvo kredibilne organizacije z najvišjo bonitetno oceno in
- geografskem območju, za katerega se dodeljujejo javna sredstva.

(3) Organ javnega sektorja ~~lahko~~ po dogovoru z agencijo določi, da mora obvestilo o napovedi gradnje poleg podatkov iz prejšnjega odstavka vsebovati še druge podatke, kot so na primer informacije o načrtovanem projektu in podrobno časovni načrt gradnje, dokazila o finančni izvedljivosti načrtovanih investicijskih projektov, vključno z informacijami o zagotovljenih finančnih virih za uresničenje napovedane gradnje in

primernosti predvidenih tehnologij glede na zastavljene cilje ter morebitne druge priloge, s katerimi bo investitor verodostojno izkazal izvedljivost izraženega tržnega interesa.

19. člen (uporaba javnih sredstev)

Predlagamo, da se spremeni (8). odstavek 19. člena. Trenutno se namreč v praksi dogaja, da se cene dostopa do odprtih širokopasovnih omrežij spreminjajo in so že višje od reguliranih cen operaterja s pomembno tržno močjo. Ker imamo operaterji enake maloprodajne cene na celotnem ozemlju Slovenije obstaja resna grožnja, da bo zaradi dvigov cen dostopa do odprtih širokopasovnih omrežij (tako tistih financiranih z javnimi sredstvi kakor tistih, ki so ali bodo zgrajena na podlagi izraženega tržnega interesa) prišlo do cenovne diferenciacije in posledično do višjih cen storitev na ruralu. Zato je potrebno zagotoviti tržno primerljive cene.

Zato predlagamo, da se (8). odstavek dopolni tako, da se določi, da morajo biti cene enake najmanj celotno minimalno obdobje določeno v razpisu in se lahko usklajujejo samo v skladu z rastjo inflacije.

25. člen (ustanovitev služnosti)

(6). odstavek

Predlagamo, da se dopolni 6. odstavek 25. člena, tako, da je služnost neodplačna kadar se gradi javno komunikacijsko omrežje in pripadajoča infrastruktura na nepremičninah v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti, kot tudi, kot je opredeljeno sedaj pri gradnji javnih komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture, ki se financirajo iz javnih sredstev v skladu z 19. členom tega zakona, na nepremičninah v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti. Ker je gradnja visokozmogljivih omrežij v javno korist ter hkrati postajajo visokozmogljiva omrežja nepogrešljiva v družbenem vsakdanjiku, je lahko aktiven in nezanemarljiv prispevek države in občin tudi v obliki takšnih finančnih spodbud. Kot rečeno operaterji z gradnjo omrežij pomembno prispevamo k pospeševanju in realizaciji digitalizirane gigabitne družbe. Pri tem se nenazadnje navezujemo še na določila EECC v delu ureditve posebnega režima maloobmočnih celic – tako je tudi v recitalu, tč. 139. ter povzeto tudi v 57. člen EECC zapisano »Postopek za obravnavo vlog za dovoljenje bi moral biti enostaven in ne bi smel posegati v poslovne sporazume, vsakršne z njim povezane upravne pristojbine pa bi morale biti omejene na upravne stroške obdelave vloge«. Služnosti na nepremičninah v lasti države ter lokalnih skupnosti bi skladno s povednim morale biti brezplačne v primeru postavitve visokozmogljivih omrežij, v vsakem primeru pa bi moral biti brezplačne najmanj za postavitve maloobmočnih celic. Če naj država generalno prispeva k olajšanju postavitve (ne da bi se s tem posegalo v potrebne omejitve sevanj v prostoru), bi lahko poleg zmanjšanja administrativnih bremen, aktivne vloge pri spodbujanju uporabe javne premične ter nepremične infrastrukture, ki je primerna za postavitve visokozmogljivih omrežij oz. njenih elementov (maloobmočne celice), zelo primeren ukrep tudi brezplačna služnost. Postavitve celic bo v vsakem primeru tehnično omejena z Izvedbeno uredbo (EU) 2020/1070.

(6) Ne glede na določbo tretjega odstavka tega člena je služnost pri gradnji javnih komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture na nepremičninah v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti, ter pri gradnji javnih komunikacijskih omrežij in

pripadajoče infrastrukture, ki se financirajo iz javnih sredstev v skladu z 19. členom tega zakona, na nepremičninah v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti neodplačna.

(8). odstavek

Predlagamo, da se dopolni (8). odstavek, saj je trenutno tudi višina nadomestila na nepremičninah v zasebni lasti popolnoma prepuščena posameznim lastnikom. V državi ne obstaja enotna metodologija njenega izračuna. Predlagamo, da priporočilo za izračun nadomestila služnosti na nepremičninah v zasebni lasti pripravi Agencija.

Predlagamo, da se (8). odstavek dopolni tako, da se za zadnjo povedjo doda besedilo:

»Agencija izda priporočilo s katerim določi metodologijo izračuna nadomestila za služnost na nepremičninah v zasebni lasti«.

V. RADIOFREKVENČNI SPEKTER

42. člen (koordinirani časovni načrt dodelitve radiofrekvenčnega spektra)

V 53. členu EECC je navedeno: *»Kadar so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z odločbo 676/2002/es določeni harmonizirani pogoji, da se omogoči uporaba radiofrekvenčnega spektra za brezžična širokopasovna omrežja in storitve, države članice dovolijo uporabo tega RF spektra čim prej in najpozneje 30 mesecev po sprejetju tega ukrepa ali čim prej po umiku morebitne odločitve o izjemni dopustitvi alternativne uporabe.«*

V predlogu (2). odstavka 42. člena pa je navedeno: *»(2) Za harmonizirani radiofrekvenčni spekter za brezžična širokopasovna omrežja in storitve agencija čim prej po uveljavitvi tehničnih izvedbenih ukrepov v skladu z Odločbo 676/2002/ES izpelje postopek za izdajo odločb o dodelitvi radijskih frekvenc, v vsakem primeru pa najpozneje v 30 mesecih od uveljavitve tehničnih izvedbenih ukrepov oziroma čim prej po umiku odločitve o dopustnosti alternativne uporabe iz 47. člena tega zakona.«*

Menimo, da določilo 53. člena EECC »omogočiti« oz. »dovoliti uporabo«, ne pomeni, da mora agencija nemudoma izpeljati konkretni postopek izdaje odločb o dodelitvi, ampak zgolj pomeni, da se v Splošnem aktu o načrtu uporabe radijskih frekvenc določi ustrezní namen uporabe, ki je skladen z ukrepi iz *Odločbe 676/2002/ES*. Predhodni člen EECC namreč govori o določitvi skupnih datumov o odobritvi (kot je sedaj npr. konec 2020 za 3,5 GHz). Izdaja odločb o dodelitvi radijskih frekvenc pa je po drugi strani odvisna od analize tržnih pogojev za najprimernejši trenutek dodelitve.

43. člen (maloobmočne brezžične dostopovne točke)

Drugi odstavek je na splošno zelo nejasen, predvsem pa ni jasno, na kakšen način bo zagotovljena nediskriminatornost pri dostopu do nujne infrastrukture, saj v zvezi s tem ni izvedbenih določb o nadzoru ali kazenskih določb. Navedeno bi bilo treba dodati v kazenske določbe, da lahko inšpektorji v nadzoru naložijo odpravo pomanjkljivosti in zagotovijo učinkovito izvrševanje pravil.

Predlagamo, da se dopolni (2). odstavek, ter dodata nova (3). in (4). odstavek:

(2) Operaterji imajo pod preglednimi, poštenimi in nediskriminacijskimi pogoji pravico dostopa do fizične infrastrukture, ki je v lasti ali upravljanju organov javnega sektorja in je tehnično primerna za namestitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk ali je potrebna za povezovanje takih dostopovnih točk s hrbteničnim omrežjem, vključno s prometno opremo, kot so ulične svetilke, prometna signalizacija in avtobusna postajališča. Za navedeni dostop se smiselno uporabljajo pravila iz 136. člena tega zakona. Upravitelji navedene infrastrukture objavijo pogoje ~~Pogoji~~ ~~za dostop se objavi~~ na spletnih straneh informacijskega sistema za podporo poslovnim subjektom. Morebitno plačilo za dostop ne sme preseirati administrativnih stroškov, ki jih ima organ javnega sektorja z obdelavo vloge za dostop.

(3) Agencija izvaja nadzor nad zagotavljanjem dostopa iz prejšnjega člena in lahko na predlog operaterja, ki zahteva dostop, določi pogoje tega dostopa.

(4) Operaterji, ki dostopajo do fizične infrastrukture, si morajo prizadevati za čim učinkovitejšo souporabo infrastrukture iz drugega odstavka tega člena in ne smejo zavrniti razumnega predloga drugih operaterjev za souporabo omejenih kapacitet. Spori o souporabi navedenih kapacitet se rešujejo po smiselnih pravilih iz 281. člena tega zakona.

Predlagamo tudi dopolnitev Kazenskih določb, kar podajamo v nadaljevanju, pri pripombah k XVII. poglavju.

59. člen (uporaba določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek)

Predlagamo črtanje (2). odstavka, saj ni utemeljenega razloga, da se tudi v primeru javne dražbe ne bi uporabljale temeljne kavtele Zakona o splošnem upravnem postopku že od trenutka, ko se oddajo popolne vloge za dodelitev pravic, ne pa šele po plačilu frekvenc in izdaji odločb o dodelitvi radijskih frekvenc. Neurejene pravice v postopku namreč lahko okrnijo možnost pravočasnega grajanja bistvenih vsebinskih pomanjkljivosti.

VIII. VARNOST OMREŽIJ IN STORITEV TER DELOVANJE V IZJEMNIH STANJIH

A1 Slovenije je pripombe na konkretno poglavje že podal v okviru SOEK in se nanje na tem mestu v celoti sklicuje. Dodatno bi želeli opozoriti, da so posredovane pripombe minimalni skupni imenovalc stališč vseh članic SOEK.

A1 Slovenije ugotavlja, da gre pri predlogu 112. člena za nacionalno specifično ureditev, ki vpliva na poslovanje družbe A1 v Sloveniji in posredno na poslovanje in nabavne postopke skupine A1. A1 Slovenija je del skupine A1 Telekom Austria, ki določene dele nabave zaradi ekonomije obsega in s tem doseganjem boljših nabavnih cen izvaja na nivoju skupine. Nenazadnje pa tovrstna nabava zagotavlja poenotene (tudi varnostne) standarde opreme v celotni skupini. Ugodnejše cene nabave opreme se posredno odražajo na konkurenčnosti, kar se skozi ceno ali kakovost prenese v korist za končne uporabnike. V kolikor bo Slovenija sprejela zakonodajne omejitve, ki bi se potencialno v bodoče odražale na nezmožnosti skupnih nabav (za Slovenijo bi bilo potrebno kupiti opremo od drugih dobaviteljev kot v ostalih državah skupine), bo to nedvomno pomembno vplivalo na nakupno ceno opreme in posredno na ceno storitev za končne uporabnike. Glede na navedeno pozivamo pripravljavca zakona, da uveljavi rešitve, ki so v čim večji meri usklajene na nivoju EU in ne sprejema nepreglednih in rigidnih omejitvenih pravil za

slovenske operaterje, ki ne bi temeljila na v naprej jasnih tehnično podprtih varnostnih standardih.

A1 Slovenije pri poslovanju že sedaj upošteva najvišje standarde varnosti in meni, da tovrstne nejasne in nedefinirane omejitve glede dobaviteljev ne prispevajo k njenemu izboljšanju, ampak na dolgi rok predstavljajo investicijsko nepredvidljivost. V obdobju intenzivnega nadgrajevanja omrežij zaradi eksponentno rastočih potreb, ki so posledica spremenjenih komunikacijskih in delovnih navad uporabnikov v času pandemije ter v pričakovanju novega investicijskega cikla v 5G tehnologijo pa je investicijska predvidljivost nujna. Pripravljaivec zakona naj v čim večji meri sledi dobrim praksam iz držav EU na tem področju in naj se v čim večji meri vzdrži prenagljenih nacionalno specifičnih ureditev, ki bi rigidno implementirale t.i. EU security toolbox. Slednji namreč predstavlja le nabor priporočil, med katerimi je treba pametno izbirati ukrepe, ki so utemeljeno najboljše za konkretni trg. Slovenija potrebuje digitalni preskok na vseh nivojih, nepredvidljivo investicijsko okolje pa predstavlja znatno oviro za prizadevanja operaterjev, da vzpostavijo robustno, zanesljivo in varno telekomunikacijsko infrastrukturo.

V luči navedenega predlagamo, da se zadnji stavek drugega odstavka 112. člena predloga črta.

Kolikor se zakonodajalec vseeno odloči za ohranitev implementacije priporočila iz EU security toolboxa, ki ne temelji na tehničnih ampak geopolitičnih standardih, **je za predvidljivost nujno, da se upošteva vsaj predlog SOEK glede vnaprejšnjega seznama negativno ocenjenih dobaviteljev namesto predhodnega soglasja.**

IX. ZAGOTAVLJANJE KONKURENCE

1. Splošno

V A1 Slovenija, želimo izpostaviti novi 8. odstavek, s katerim je predviden sprejem smernic o postopkih za medomrežno povezovanje in operaterski dostop. Nadejamo se, da bodo te smernice uredile problematiko, na katero opozarjamo operaterji že več let – mehanizmi za zaščito operaterjev pri medomrežnem povezovanju.

Dejstvo je, da se operaterji zaradi vzajemnega delovanja storitev povezujemo, upoštevamo razumne tehnične, komercialne ter varnostne omejitve, smo pa pri tem zelo omejeni.

Z namenom, da se zagotovi določena osnovna raven varnosti za operaterje, smo v okviru SOEK že predlagali po našem mnenju nujno dopolnitev 5. člena, ki bi omogočila, da se za operaterja ne more registrirati subjekt, ki ima negativno finančno ozadje – npr. da ga ustanavlja obstoječi operater, ki je v likvidnostnih težavah (neplačnik).

Za odnos operater-operater dolžnik je Agencija v preteklosti že sprejela priporočilo, ki ureja kako naj se izvede prekinitev pogodbe.

Vendar pa že več let opozarjamo na hud problem, s katerim se soočamo pri medomrežnem poslovanju, to so kršitve povezane z manipulacijami govornega prometa, kjer pa smo omejeni pri ukrepanju (manipuliran promet, ki naj se zaključi na legitimno slovensko telefonsko številko, je treba ne samo preprečiti, pač pa na operaterja, ki je tak manipuliran promet predal v zaključevanje, prenesti breme vzpostavitve ustreznih mehanizmov za prepoznavo kršitev, sicer se poslovanje z njim lahko omeji ali celo popolnoma prekine –

odpoved medoperaterske pogodbe). Kršitev je dvojna – a) občutijo jo končni uporabniki, ki so deležni nadležnih klicev s številki, ki z gledajo legitimne slovenske, ter b) finančno smo oškodovani operaterji

Operaterji, kot je npr. A1 Slovenija, smo zavezani ter pod nenehnim nadzorstvom pri izvajanju recimo VIII. Poglavja ZEKom-2 (Varnost) in ni sprejemljivo, da se ta »bremena« ne prenašajo tudi na ostale operaterje – ne glede na njihovo velikost, je operaterstvo gospodarska dejavnost, subjekt je zavezan standardom poslovanja, kamor sodi tudi varnost. Če teh rednih bremen ni pripravljen sprejeti, potem bi moral poiskati drugo področje poslovanja, ne pa elektronske komunikacije.

Izražamo upanje, da bodo smernice uredile tudi ta aspekt medomrežnega poslovanja.

2. Skupna uporaba

133. člen (skupna uporaba)

a) Omrežje in pripadajoča infrastruktura, ki je v lasti ostalih operaterjev, ki niso regulirani

Ugotavljamo, da 133. člen povzema večino določb obstoječega 91. člena veljavnega zakona in kot tak ne implementira nujno potrebne simetrične regulacije dostopa do pasivne infrastrukture, ki bi bila nujna za učinkovito gradnjo konvergentnih visokozmogljivih širokopasovnih fiksnih in mobilnih omrežij naslednje generacije.

V praksi ugotavljamo, da operaterji omrežij, ki nimajo obveze nuditi dostopa do pasivne infrastrukture pod reguliranimi veleprodajnimi pogoji (na še edinem reguliranem upoštevnom trgu 3a, ki vsebuje dostop do pripadajoče infrastrukture, ki je potrebna za gradnjo lastnega omrežja) in niso operaterji s pomembno tržno močjo, vnaprej zavračajo dostop do lastne pasivne infrastrukture (se pri tem sklicujejo na ZEKom-1, s pojasnilom da je na voljo infrastruktura reguliranega operaterja – ne glede na načrte operaterja, ki želi najeti to infrastrukturo, ki je primernejša od regulirane (npr. ustrežnejša trasa)).

Regulirani operater po drugi strani zavrača:

- dostop do ne-reguliranega dela lastne pasivne infrastrukture (kabelske kanalizacije), s pojasnilom da ima na voljo druge produkte (dražji najem optičnih vlaken) in

- dostop do regulirane pasivne infrastrukture (kabelske kanalizacije) na trgu namenjenem veleprodajnemu lokalnemu dostopu na fiksni lokaciji (upoštevni trg 3a), s pojasnilom, da produkti niso namenjeni gradnji mobilnih omrežij – zavrača najem kabelske kanalizacije in posledično ne dovoljuje nameščanja optičnih kablov v kabelsko kanalizacijo za potrebe gradnje 5G omrežij čeprav je jasno, da je izgradnja optike do baznih postaj prav tako gradnja dostopovnega širokopasovnega omrežja kot gradnja optičnega omrežja do dostopovne točke fiksnega omrežja – gre namreč za zlivanje omrežij.

Glede na navedeno bi moral 133. člen jasno opredeliti strateško zavezo države, da v skladu s Priporočilom 2020/1307 **uzakoni simetrično regulacijo dostopa do vse pasivne infrastrukture (to je tudi skladno s tehnološko nevtralnostjo) primerne za gradnjo visokozmogljivih širokopasovnih omrežij ter 5G omrežij.**

V kolikor bi želeli, da se dejansko uveljavi simetrična regulacija je potrebno ustrezno prilagoditi besedilo celotnega poglavja o skupni uporabi.

Predlagamo, da se doda nov (1). odstavek, ki glasi:

(1) Operaterji omrežij gradijo svoja omrežja na način, da je v čim večji meri omogočena skupna uporaba pasivne infrastrukture v smislu določb 9. člena tega zakona. Operaterji objavijo vzorčne ponudbe za dostop do pasivne infrastrukture, ki vsebujejo najmanj navedbe kontaktnih podatkov, postopkov, rokov in cen dostopa do pasivne infrastrukture v njihovi lasti.

Glede na navedeno predlagamo, da se obstoječi (1)., ki postane (2). odstavek dopolni tako, da glasi:

(1) Kadar je operater omrežja pridobil pravico do gradnje, postavitve, obratovanja ali vzdrževanja teh omrežij in pripadajoče infrastrukture na nepremičnini v tuji lasti, nad ali pod njo ali kadar lahko izkoristi postopek razlastitve ali ustanovitve služnosti za to nepremičnino je dolžan omogočiti skupno uporabo v kolikor je to tehnično mogoče. Skupno uporabo komunikacijskih objektov iz tretjega odstavka tega člena, vključno s skupno lokacijo z upoštevanjem načela sorazmernosti lahko odredi tudi Agencija. Agencija skupne uporabe ne sme odrediti investitorju v gradnjo elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture za potrebe varnosti, policije, obrambe in zaščite, reševanja in pomoči.

V novem (5). odstavku se v prvem stavku briše beseda »lahko«.

Ker je praviloma pomemben element spora cena (če do dogovora o skupni uporabi sploh pride) je nujno, da v postopku Agencija odloči tudi o ceni če je to predmet spora.

(4) (5) ~~Pri odreditvi skupne uporabe~~ ~~lahko~~ agencija določi pravila za delitev stroškov skupne uporabe zmogljivosti oziroma nepremičnin in skupne gradnje.

Predlagamo, da se novi (6). odstavek dopolni:

(5) (6) Agencija odloči o ukrepu iz prvega odstavka tega člena na zahtevo operaterja omrežja, če oceni za primerno glede na okoliščine primera pa tudi po uradni dolžnosti. Pri izdaji odločbe glede splošne obveznosti souporabe za celotno omrežje agencija postopa po postopku iz petega odstavka 127. člena tega zakona. Postopki odločanja o ukrepih iz drugega odstavka, kadar ne gre za nalaganje obveznosti souporabe za celotno omrežje se rešujejo prioriteten po hitrem postopku. Postopek ne sme trajati več kot dva meseca.

Obrazložitev:

Predlagana dopolnitev v petem odstavku 133. člena pomeni popolno birokratizacijo postopka skupne uporabe in povečuje že sedaj popolnoma neučinkovit postopek reševanja sporov v primeru skupne uporabe.

Predlagamo, da se doda se novi (7). odstavek:

(7) Agencija v roku 3 mesecev po sprejemu zakona, pripravi smernice za pripravo splošnih pogojev operaterja za skupno uporabo. Pri tem lahko v kolikor oceni, da gre za kompleksne primere ki terjajo poglobljeno strokovno znanje angažira tudi pooblašcene inženirje strokovnjake gradbene in telekomunikacijske stroke.

Odstavki se tudi ustrezno preštevilčijo.

b) Omrežje in pripadajoča infrastruktura je v lasti ex-ante reguliranega operaterja (IX. poglavje, točka 3)

Pripombe bomo podali v nadaljevanju, v okviru poglavja IX., točka 3.

134. člen (skupna uporaba stavbne fizične infrastrukture)

V praksi ugotavljamo, da ni jasno lastništvo obstoječe stavbne fizične infrastrukture v stavbah grajenih pred zadnjo zakonsko naložitvijo obveznosti gradnje stavbne infrastrukture za investitorje. O tej infrastrukturi, ki zagotovo predstavlja ozko grlo pri gradnji kakršnihkoli omrežij, ne obstaja nikakršna evidenca, niti ni ustrezne evidence o lastništvu ali stvarnopравnih upravičenjih na njej – služnost, najem. Tudi na to opozarjamo že več let, pa se problematika ne uredi.

Regulirani operater (operater s pomembno tržno močjo) zavrača dostop v primerih, ko nima sklenjene pogodbe za uporabo in nadgradnjo stavbne fizične infrastrukture kar je v veliko primerov.

Operaterji, ki niso regulirani zavračajo dostop zaradi nepriznavanja določb zakona oziroma ker menijo, da so upravičeni do zavračanja zaradi določbe tretjega odstavka sedaj veljavnega 91. a člena (tretjega odstavka novega 134. člena).

Navedeno predstavlja ozko grlo za operaterja, ki želi zgraditi lastno dostopovno omrežje do končnih strank in jim ponuditi lastne storitve preko lastnega omrežja.

Navedena določba je prevod 4. točke 9. člena Direktive 2014/61/EC, ki pa ne določa jasno kdaj je infrastruktura na voljo pod poštenimi in nediskriminatornimi pogoji – v kolikor gre za alternativno fizično infrastrukturo v lasti oziroma uporabi operaterja s pomembno tržno močjo, je potrebno predhodno preveriti ali je ta infrastruktura tudi dejansko na razpolago ali pa gre za pavšalno naloženo obveznost, ki v konkretnem primeru ne zagotavlja dejansko dostopa za prosilca (na primer dostop do stavbne fizične infrastrukture je naložen operaterju s pomembno tržno močjo, v konkretni stavbi pa ni urejenih lastniških razmerij na način, da bi le-ta lahko zagotovil dostop prosilcu ali je to fizično neizvedljivo).

Glede na navedeno predlagamo, da se (3). odstavek 134. člena briše, odstavki pa preštevilčijo.

Če ta predlog ne bi bil upoštevan, podredno predlagamo, da se (3). odstavek dopolni.

Predlagamo tudi nekatere druge minimalne dopolnitve, ki jih temeljimo realnih na izkušnjah – s tem mislimo predvsem ustrezno skrajšanje rokov, ki taki kot so, so absolutno predolgi. V času ko poteka gradnja, mora komunikacija glede možnosti dostopa do infrastrukture potekati hitro. Ker imamo operaterji nadzor nad lastno infrastrukturo, lahko hitreje kot v dveh mesecih odgovorimo operaterju, ki povprašuje po dostopu.

(1) Operater omrežja ima pravico dostopa do stavbne fizične infrastrukture zaradi postavitve elektronskega komunikacijskega omrežja, če bi bilo podvajanje te infrastrukture gospodarsko neučinkovito ali fizično neizvedljivo brez pridobivanja dodatnih soglasij v kolikor ta že obstajajo pri enem od obstoječih operaterjev v stavbi ali je stavbna fizična infrastruktura v lasti lastnikov stavbe.

(2) Imetniki pravice do uporabe razdelilne točke in stavbne fizične infrastrukture na upravičeno prošnjo operaterja omrežja ponudijo sklenitev ustreznega dogovora v zvezi z dostopom do razdelilne točke in stavbne fizične infrastrukture pod poštenimi in nediskriminatornimi pogoji, vključno s ceno, kjer je to primerno.

~~(3) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov lahko zavezanec iz prejšnjega odstavka dostop zavrne, če je pasivna komunikacijska infrastruktura na voljo pod poštenimi in nediskriminacijskimi pogoji, vključno s ceno, kjer je to primerno.~~

PODREDNI PREDLOG:

(3) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov lahko zavezanec iz prejšnjega odstavka dostop zavrne, če je pasivna komunikacijska infrastruktura na voljo pod poštenimi in nediskriminacijskimi pogoji, vključno s ceno, kjer je to primerno ter pod pogojem, da je ta možnost tudi izvršljiva.

(4 3) Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena zavezanec iz drugega odstavka tega člena dostop zavrne, če je z odločbo iz prvega odstavka 135. člena tega zakona že naložena obveznost skupne uporabe in jo je mogoče izvršiti.

(5 4) Če dogovor o dostopu iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena ni bil dosežen v ~~dveh~~ enem mesecih od prejema pisne prošnje za dostop, o zadevi na zahtevo ene od strank odloči agencija po postopku iz 281. člena tega zakona, najkasneje v roku dveh mesecev. Agencija pri tem upošteva zahteve iz prvega ali drugega odstavka tega člena.

(6 5) Kadar stavbna fizična infrastruktura ni na voljo, lahko operater omrežja ob upoštevanju petega odstavka prejšnjega člena svoje omrežje v dogovoru z naročnikom zaključi v njegovih prostorih, pri čemer mora čim bolj zmanjšati vpliv na zasebno lastnino tretjih oseb.

135. člen (skupna uporaba napeljav, kablov in pripadajočih zmogljivosti v stavbah)

Enako pojasnilo kot za 134. člen velja tudi za 135. člen. Za uveljavitev simetrične regulacije z namenom izgradnje zelo zmogljivih širokopasovnih omrežij in 5G omrežij mora za vse omrežne operaterje veljati obveznost dopustitve skupne uporabe stavbne fizične infrastrukture. Če ta tehnično ni izvedljiva mora biti operaterju, ki želi v stavbi zgraditi zelo zmogljivo širokopasovno omrežje in/ali 5G omrežje omogočena souporaba napeljav, kablov in pripadajočih zmogljivosti v stavbah ali do prve razdelilne točke.

Doda se nov prvi stavek (1). odstavka, ki glasi:

(1) Operater omrežja, ki razpolaga z napeljavo, kabli in pripadajočimi zmogljivostmi v stavbi ali do prve razdelilne točke, pri čemer ne obstaja tehnična možnost skupne uporabe stavbne fizične infrastrukture je dolžan omogočiti dostop drugemu omrežnemu operaterju,

9/

ki zaprosi za dostop. Agencija lahko operaterju omrežja iz prvega odstavka 133. člena tega zakona na zahtevo operaterja omrežja ali po uradni dolžnosti z odločbo naloži obveznosti skupne uporabe napeljave, kablov in pripadajočih zmogljivosti v stavbah ali do prve razdelilne točke, če je ta zunaj stavbe, po postopku iz petega odstavka 127. člena tega zakona, če bi bilo podvajanje te infrastrukture gospodarsko neučinkovito ali fizično neizvedljivo. Pri tem lahko določi pravila o dostopu do takih omrežnih elementov ter pripadajočih zmogljivosti ter pripadajočih storitev, pravila o preglednosti in nediskriminaciji ter pravila za delitev stroškov skupne uporabe zmogljivosti oziroma lastnine ki so prilagojena tveganju investicije, če agencija glede na okoliščine primera to oceni za primerno.

3. Regulacija operaterjev s pomembno tržno močjo

Glede na potekajoče javno posvetovanje Evropske komisije, postaja vse bolj jasno, da se število upoštevni trgov, ki jih je mogoče regulirati po principu ex-ante, zmanjšuje, in bosta na trgu ostala le še 2 veleprodajna trga, pri katerih le eden vključuje dostop do pasivne infrastrukture – to je današnji upoštevni trg 3a.

EECC prinaša tudi spremembe na področju urejanja konkurence, kar se odraža tudi v 3. točki VIII. Poglavlja predloga osnutka ZEKom-2. Nova določila 149. člen, sprememba 150. člena (predvsem 4. odstavek), 152. člen (omejitev kljub temu, da trg ni več na listi upoštevni trgov), 153. člen (spodbujanje sovlaganj ter dogovorov na prostovoljni bazi), 157. člen (dogovori o sodelovanju), 158. člen, 159. člen (ukinitve bakrenega omrežja), prinašajo bistven zasuk ter odmik od dosedanje regulacije, kar je po eni strani logično ter skladno z namenom EECC. Po drugi strani pa za slovenske operaterje, ki bodisi niso ponujali širokopasovnih storitev na fiksni lokaciji in jih ponujajo šele relativno kratek čas (A1 Slovenija ter pred tem Si.mobil) ali so zgodovinsko vezani na najem omrežja pri operaterju s pomembno tržno močjo (A1 Slovenija z akvizicijo Amis, ki ni imel lastnega omrežja, ampak je dostop najemal) in so relativno pozno vstopili na trg z lastno gradnjo visokozmogljivih širokopasovnih omrežij (A1 Slovenija šele v preteklih 2 letih), pa takšen zasuk ureditve, glede na specifično slovenskega trga, ki lastništvo infrastrukture izrazito izrablja za izrivanje konkurence s trga, seveda postavlja v slabši položaj. **Ministrstvo kot pripravljavca in Agencijo, kot izvajalca zakona zato pozivamo k postopnosti in sorazmernosti, ki bo zagotovila zaščito preteklih investicij alternativnih operaterjev ter jim tudi v bodoče omogočila gradnjo lastnega omrežja s skupno uporabo vse obstoječe razpoložljive infrastrukture, ne zgolj infrastrukture operaterja s pomembno tržno močjo pod enakimi, nediskriminatornimi pogoji. Zgolj na ta način bo na trgu omogočena učinkovita konkurenca z dejanskimi koristmi za končne uporabnike.**

Pri pregledu novih določil, je sicer zaznati prizadevanja, da se obdrži krhko ravnovesje med cilji EECC, torej med večjim spodbujanjem investiranja, ter potrebo po ohranitvi ex ante regulacije (ki je zreducirana na samo še 2 veleprodajna upoštevna trga).

Ker smo podjetje, ki se vsak dan pri poslovanju srečuje z različnimi situacijami, tudi s problematiko obstati konkurenčen, ter ob poznavanju dinamike med operaterji, ki lastništvo infrastrukture žal vse prevečkrat izrabljajo za doseganje prednosti v škodo drugih operaterjev-konkurentov, podajamo v nadaljevanju nekaj predlogov za izboljšanje transparentnosti ter pravil izvajanja dovoljenega tržnega konkuriranja, ki bi pripomogla, da ne pride do nedovoljenega doseganja koristi z oškodovanjem tretjega.

Pri tem se je treba zavedati, da varnost, ki bi jo oškodovani operater lahko imel, to je tudi v zaščiti s strani ex post regulatorja, ta ne deluje kot bi morala, saj so postopki tako dolgotrajni, da ko doživijo epilog, je oškodovani operater tako konkretno na slabšem, da odškodnina ne kompenzira več izgubljenih priložnosti. S tem največja povzročena škoda ni samo ta, ki nastane oškodovanemu operaterju, pač pa zmanjšanju izbire za končnega uporabnika, kar se utegne v kratkem času odražati tudi v poslabšanju kvalitete ter porastu maloprodajnih cen.

V zvezi s tem je potrebno opozoriti na pretekle aktivnosti aktualnega operaterja s pomembno tržno močjo, ki je s svojo prakso izigravanja in namerne kršitve regulatornih odločb ustvarjal svojo konkurenčno prednost in izrival konkurenco. Z določenimi, po našem mnenju nedovoljenimi praksami, nujenja storitev dostopa do svojega mobilnega omrežja po nerazumnih pogojih je na povezanih trgih namenoma omogoča v dogovoru s tretjim operaterjem izrivanje konkurence. To je posebej pomembno v času zlivanja omrežij, ko ni več jasne ločnice med fiksnimi in mobilnimi omrežji. Končni uporabniki pa želijo imeti vse storitve na razpolago vedno in povsod. Prav glede na navedeno je zato bojazen, da bi se operater s pomembno tržno močjo z navideznim dogovorom soinvestiranja izognil regulaciji ter onemogočil svojega infrastrukturnega konkurenta, ki nima celotnega lastnega omrežja in v pretežni meri uporablja njegovo fiksno omrežje. V tem primeru bi moral zakon kot enega izmed skrajnih ukrepov predvideti tudi strukturno separacijo omrežja in maloprodajne enote, saj bi se le na takšen način bilo mogoče dejansko izogniti izigravanju pravil, ki jih predvideva nov zakon.

Zato posebej opozarjamo na vso previdnost ki bo potrebna pri presoji posebnih dogovorov, ki jih lahko v zameno za manj regulacije ali celo opustitev regulacije, sklepa operater s pomembno tržno močjo. Kljub temu, da v A1 Slovenija pozdravljamo takšen način urejanja trga, ki je najbližje dovoljenemu tržnemu urejanju, smo lahko na pragu naslednjega intenzivnega investicijskega cikla (5G in visokozmogljiva omrežja), z navideznimi dogovori priča sistematičnemu omejevanju konkurence.

Da do tega ne bi prišlo, je treba predvideti - kumulativno:

- da do takšnih dogovorov prihaja na transparenten način z jasnimi pogoji in zavezami,
- da se posledice (ne-regulacija) nanašajo samo na novo zgrajeno VHČN omrežje, ki ga je predhodno potrebno jasno geografsko in tehnološko opredeliti,
- da se v primeru, da so posli navidezni predvidi dovolj visoka kazen, ki bi oba kršitelja od tega odvrnila,
- da se v primeru navideznih poslov predvidi, da lahko Agencija brez posebne analize spremeni ukrepe ter predvidi naložitev vseh ukrepov, tudi takšnih ki s prvotno analizo niso bili določeni (določitev strožjih ukrepov), kar omogoča tudi EECC,
- ukrepi izvršijo v razumnih rokih in v polni meri.

145. člen (naložitev, sprememba, ohranitev ali razveljavitev obveznosti operaterjem s pomembno tržno močjo)

(8). odstavek

Predlagamo, da se obstoječe besedilo spremeni, da glasi:

(8) Ukrepe, ki spreminjajo tehnične podrobnosti predhodno naloženih obveznosti na podlagi tega člena in nimajo znatnega vpliva na trg, in ukrepe, ki upoštevajo vpliv novega razvoja trga, na primer v zvezi s poslovnimi sporazumi, vključno s sporazumi o vlaganju, ki vplivajo na dinamiko konkurence opredeljenimi v 153. členu, pri čemer razvoj trga ni tako pomemben, da bi bilo treba izvesti novo analizo trga v skladu s prejšnjim členom, lahko nalóži agencija z odločbo v upravnem postopku na podlagi analize upoštevanih trgov, ki je bila podlaga za predhodno naložene obveznosti in ob upoštevanju 269. do 272. člena tega zakona. Pred izdajo odločbe, ki spreminja tehnične podrobnosti predhodno naloženih obveznosti, mora agencija pridobiti mnenje organa, pristojnega za varstvo konkurence.

Obrazložitev:

Osmi odstavek je dopolnjen, vendar menimo, da je pomotoma izpadla tudi prilagoditev zadnjega stavka, saj ni logično, da se mora AVK opredeliti samo do namere Agencije, da spremeni odločbo zaradi tehničnih podrobnosti, ne pa tudi zaradi vplivov novega razvoja trga in predvsem s sklenjenimi sporazumi o sovlaganji, ki lahko bistveno posežejo v konkurenčnost trga.

(10). odstavek

Posebej želimo pozdraviti novi 10. odstavek, ki nalaga Agenciji, da odločbo (izrek in obrazložitev) objavi. To je bilo do sedaj prepuščeno institutu informacij javnega značaja, pri čemer je postopek pridobitve celotne odločbe, ki jo je želel pridobiti A1 Slovenija kot pogodbeni partner operaterja s pomembno tržno močjo, trjal tudi po 2 leti – če upoštevamo običajno vsaj eno, če ne celo dve pritožbi na Informacijskega pooblaščenca, nato pa tudi ves sodni postopek v upravnem sporu, se nam nikakor ne zdi primerno, da se je ta institut zlorabljal na takšen način. Odločba je izdana v javnem interesu, odločbe pa so vedno bolj kompleksne – če upoštevamo zadnji odločbi za upoštevna trga 3a in 3b, je vsaka odločba napisana na najmanj 100 straneh, sam izrek že pa je na 8 oziroma 14 straneh. Takšna kompleksnost odločitve naravno zahteva tudi objavo obrazložitve.

Na predlagatelja zakona apeliramo, da to določilo ohrani v končni verzij ZEKom-2.

Novi (11). odstavek

Predlagamo, da se doda novi (11). odstavek, ki glasi:

(11) V postopku določitve operaterja s pomembno tržno močjo ima položaj stranskega udeleženca tudi operater, ki je sodeloval v postopku javnega posvetovanja analize upoštevane trga skladno s prejšnjim členom, če priklasi udeležbo v 8 dneh, ko ga k temu pozove Agencija.

Obrazložitev:

Ne glede na to, da je predlagatelj zakona v preteklosti dosledno zavračal predloge A1 Slovenija, ki se tičejo določil, ki bi operaterjem z interesom omogočili vstop v postopek tako določitve operaterja s pomembno tržno močjo, kot tudi postopek nadzora, smo dolžni ta predlog tudi tokrat ponoviti.

Smisel predloga ni v podaljšanju ali kompliciranju upravnega postopka, pač pa poslovni potrebi, da v postopku sodelujejo tudi operaterji, ki so na podlagi analize ter izdane odločbe o določitvi operaterja s pomembno tržno močjo, s slednjim sklenili dvostransko obligacijsko pogodbo, katere bistvene sestavine so regulirane. Sodelovanje je operaterju z interesom zagotovljeno že v predhodni fazi – v ekonomski analizi. Operater, ki ima pravni interes za izid te ekonomske analize, seveda aktivno s pripombami v analizi sodeluje, saj lahko le tako zavaruje svoj pravni poslovni položaj, da predstavi vse operaterske potrebe, ki mu nadalje omogočajo oblikovanje konkurenčne maloprodajne ponudbe (s tem imamo v mislih veleprodajne trge, ki so vertikalno povezani z maloprodajnimi trgi – na podlagi veleprodajnih vložkov se oblikuje maloprodajna ponudba).

Agencija dosledno zavrača vsako prizadevanje A1 Slovenija, da vstopi v postopek določitve operaterja s pomembno tržno močjo, češ da je naš interes zgolj ekonomski in kot tak pravno nepriznan. Ker je takšno stališče napačno – opozorimo naj da je predhodna analiza (144. člen), ki jo Agencija izvede pred upravnim postopkom (145. člen), po svoji vsebini ekonomska analiza, kar neizpodbitno pomeni, da je »ekonomika« priznan pravni interes, sploh ko se na podlagi ekonomske analize določi OPTM, njemu pa se določijo ekonomske omejitve. Vse v prid drugim operaterjem, da so ti lahko konkurenčni in oblikujejo ustrezno konkurenčno maloprodajno ponudbo.

146. člen (obveznost zagotavljanja preglednosti)

(4). odstavek se dopolni tako, da se doda nova zadnja poved, ki glasi:

(4) Od operaterja omrežja iz prvega odstavka tega člena, ki mu je naložena tudi obveznost iz 147. člena tega zakona, lahko agencija v skladu s prvim, drugim in tretjim odstavkom tega člena z odločbo zahteva, da objavi vzorčno ponudbo za medomrežno povezovanje oziroma operaterski dostop. Ta vzorčna ponudba mora biti dovolj razčlenjena, tako da drugim operaterjem, ki želijo določeno storitev v zvezi z medomrežnim povezovanjem oziroma operaterskim dostopom, ni treba plačati zmogljivosti, ki niso nujno potrebne za zahtevano storitev. V tej vzorčni ponudbi morajo biti opisane storitve, ki jih operater omrežja s pomembno tržno močjo ponuja v zvezi z medomrežnim povezovanjem oziroma operaterskim dostopom, razčlenjene na komponente v skladu s tržnimi potrebami, ter z njimi povezani pogoji, vključno s cenami. Agencija lahko naloži tudi spremembo vzorčne ponudbe za učinkovitejše izvajanje obveznosti na podlagi tega zakona, kar ne posega v določbe iz poglavja o nadzoru. Agencija lahko z odločbo prepove uveljavitev spremembe vzorčne ponudbe v kolikor v času od objave in pred uveljavitvijo ugotovi, da bi se pogoji za iskalce dostopa lahko s spremembo poslabšali in bi takšna sprememba vplivala na konkurenčne razmere na trgu.

Obrazložitev:

Ker se v praksi dogaja, da operater s pomembno tržno močjo večkrat letno spreminja vzorčne ponudbe (WLA vzorčna ponudba je bila v letu 2020 spremenjena že štirikrat), pri čemer ne gre zgolj za minimalne spremembe ampak za spremembe, ki so bistvene za vzpostavljene poslovne procese in bistveno spreminjajo zahteve za dostop do omrežja operaterja s pomembno tržno močjo, bi bilo treba način objav vzorčnih ponudb zakonsko urediti. Agencija bi morala imeti možnost spremembo vzorčne ponudbe prepovedati v kolikor gre za bistveno spremembo, ki poslabšuje pogoje dostopa do omrežja operaterja s

pomembno tržno močjo. Operaterji, ki dostopajo do omrežja operaterja s pomembno tržno močjo pa bi morali imeti možnost, da agencijo na to opozorijo.

146. člen (obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja)

Predlagamo, da se zadnja 6. alineja (2). odstavek spremeni tako, da glasi:

(2) Agencija lahko pri tem od operaterja zahteva, da objavi naslednje informacije:

- 1. računovodske informacije,*
- 2. tehnične specifikacije,*
- 3. značilnosti omrežja in predviden razvoj tega omrežja,*
- 4. pogoje izvedbe in uporabe,*
- 5. vse pogoje, ki omejujejo dostop do oziroma uporabo storitev in aplikacij, zlasti glede prehoda z obstoječe infrastrukture ter*
- 6. eene zagotavlja drugim operaterjem enak časovni razpored in enake pogoje, tudi glede cen in kakovosti storitev, pri dobavljanju dostopovnih izdelkov in storitev, ter te zagotavlja po enakih sistemih in postopkih kakor zase in za svoja hčerinska ali partnerska podjetja.*

Obrazložitev:

Kot opazamo v zadnjem času je ravno izredno podaljševanje časov za priklope novih uporabnikov na omrežju operaterja s pomembno tržno močjo in odprava napak ključni zaviralec konkurenčnosti operaterjev, ki svoje storitve nudijo končnim uporabnikom preko omrežja operaterja s pomembno tržno močjo v primerjavi z operaterji, ki razpolagajo z lastno infrastrukturo. V izogib možnosti, da bi operater s pomembno tržno močjo zase uporabljal krajše roke prej navedenih storitev je v zakonu potrebno jasno zapisati, da enako obravnavanje velja tudi za ta segment obravnave operaterjev, ki dostopajo do omrežja operaterja s pomembno tržno močjo torej ne le za hčerinska ali partnerska podjetja ampak tudi zanj samega.

149. člen (obveznost dopustitve dostopa do komunikacijskih objektov)

(1). odstavek

Predlagamo, da se (1). odstavek dopolni tako, da glasi:

(1) Agencija lahko z odločbo iz prvega odstavka 145. člena tega zakona naloži določenemu operaterju s pomembno tržno močjo obveznost, da za potrebe dostopa do končnega uporabnika na tehnološko nevtralni osnovi na utemeljeno zahtevo omogoči dostop do komunikacijskih objektov, kot so stavbe ali dostopi v stavbe, kabli v stavbah, vključno z napeljavami, antene, stolpi in druge podporne konstrukcije, drogovi, stebri, cevni vodi in kanali, revizijski in vstopni jaški ter omarice, in njihovo souporabo.

Obrazložitev:

Predlagamo, da se zaradi dejstva, da se v praksi praktično ne ločuje več med fiksnimi in brezžičnimi (mobilnimi) omrežji ter vedno bolj prisotnega zlivanja omrežij, ob upoštevanju tehnološke nevtralnosti, (1). odstavek dopolni tako, da naj operater s pomembno tržno močjo omogoči dostop do komunikacijskih objektov na tehnološko nevtralni osnovi, to je

za gradnjo katerekakoli širokopasovnega omrežja fiksne ali mobilnega prosilca dostopa. Izključevanje katerekoli tehnologije bi pomenila omejevanje konkurence in bi kot takšna bila v nasprotju s cilji zakona.

(3). odstavek

Pozdravljamo ureditev, ter pripominjamo, kot je bilo pojasnjeno že v obrazložitvi (1). odstavka, da je trenutna regulacija operaterjev s pomembno tržno močjo preveč rigidna ter osredotočena le na dostop do zmogljivosti, ki so neposredno in izključno povezane z upoštevni trgom, ki je predmet ex-ante regulacije. Tako npr. na upoštevni trgu 3a, ki je veleprodajni upoštevni trg za dostop do fiksne omrežja, ni mogoč dostop pod reguliranimi pogoji drugemu operaterju, ki bi želel dostopati do elementov, za potrebe gradnje mobilnega omrežja. To je v osnovi zgrešeno, saj so elementi omrežja v dostopovnem delu enaki tako za fiksno kot za mobilno omrežje. Razlika je zgolj v načinu dostopa do omrežja glede na napravo, ki jo končni uporabnik za dostop uporablja.

150. člen (obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe)

(5). odstavek

Predlagamo, da se v prvem stavku briše beseda »lahko«.

(1) Agencija ~~lahko~~ z odločbo iz prvega odstavka 145. člena tega zakona naloži določenemu operaterju omrežja s pomembno tržno močjo obveznost, da ugodi vsem razumnim zahtevam za operaterski dostop do in uporabo določenih omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti. Tako ravna agencija zlasti, kadar oceni, da bi zavrnitev operaterskega dostopa ali nerazumni pogoji, ki bi imeli podoben učinek, ovirali vzpostavitev zadostne konkurenčnosti trga na maloprodajnem nivoju, ali da ne bi bili v interesu končnih uporabnikov. Pri tem agencija lahko naloži tudi dodatne pogoje, da se zagotovi poštenost, razumnost in pravočasnost izpolnitve obveznosti.

Obrazložitev:

Glede na to, da gre za nov, kompleksen način izvajanja dopolnjenega sicer že sedaj zakonsko določenega regulatornega ukrepa, ki bo bistveno posegel v način prihodnje regulacije predlagamo, da se Agenciji naloži pripravo splošnega akta, ki je predmet javnega posvetovanja. Na ta način bodo imeli zainteresirani operaterji že pred izvedbo analize možnost podati svoje poglede in videnje na vsebino pomembnega regulatornega ukrepa. Glede na to, da se tehnološka kompleksnost omrežij povečuje vsekakor obstaja potreba po podrobnejši zakonski ureditvi ukrepa. Na ta način se bo povečala regulatorna predvidljivost za iskalce dostopa.

153. člen (regulativna obravnava novih zelo visokozmogljivih omrežnih elementov)

Vsakršen potencialni sprejem zavez, mora biti v izogib nastanka škodljivih posledic za konkurenčne operaterje ter končne uporabnike:

- obravnavan transparentno,

- obravnavan v postopku javnega posvetovanja,
- vseskozi, ves čas trajanja posla, pa mora biti s strani Agencije zagotovljeno spremljanje izvajanja dogovora,
- prav tako pa mora biti transparentno objavljeno območje gradnje in karakteristike VHCN, ki so predmet zavez,
- jasno določeno ali zaveze veljajo za določeno omejeno območje in na tem območju agencija ne naloži regulatornih ukrepov. Upoštevati je namreč potrebno, da operater s pomembno tržno močjo že precej časa vlaga v izgradnjo zelo visokozmogljivih omrežij. Posledično bi bilo povsem neprimerno, da bi se z zavezami za prihodnja zelo omejena sovlaganja izognil regulaciji vsega do sedaj zgrajenega zelo visokozmogljivega omrežja.
- predviden ukrep, ki naj nadomesti zavezo, če se ta ne bo izvajala,
- predvidena visoka globa za oba kršitelja, če se izkaže da je posel navidezen ali se ne izvaja.

(1). odstavek

Predlagamo, da se (1). odstavek dopolni tako, da se jasno navede katere pogodbe zajemajo pridobitev posebnih pravic strukturnega značaja, posebej kakšna je njihova veljavnost in kakšni so pogoji glede lastništva po njihovem izteku.

Dodatno je potrebno opredeliti tudi geografski obseg ponujenih vlaganj in njegovo povezavo z zavezami o sovlaganju.

Obrazložitev:

Glede na to, da gre za gradnjo zelo visokozmogljivih omrežij do končnega uporabnika ali bazne postaje katerih življenjska doba bo najmanj 20 let (v primeru podaljšanja ODRF za dodatnih 20 let pa celo 40 let) je potrebno temu prilagoditi tudi celoten režim sovlaganj.

Operater, ki bo na kakršen koli način sofinanciral gradnjo omrežja operaterja s pomembno tržno močjo mora biti razbremenjen rizika odpovedi dostopa do omrežja in s tem možnosti nujenja storitev končnim uporabnikom preko katerekoli tehnologije za celotno življenjsko obdobje omrežja v katerega je sovlagal, če je dogovor o sovlaganju zajemal solastništvo.

Glede na to, da Priloga IV EECC navaja zgolj konkretne zahteve, ki jih mora predlog zavez izpolnjevati ne pa konkretnih zahtev glede trajanja in obsega predlagamo, da se prvi odstavek ustrezno dopolni.

Nenazadnje je to nujno, če se z dogovorom operater (ki zagotavlja za dostop do ozkih grl), legalno ogne bremenu ex ante regulacije ali morda le na področju bodočih novogradenj. Ni torej vsak dogovor primeren - kakšna naj bo velikost omrežja, da se bo operater izognil regulaciji.

(3). odstavek

Predlagamo, da se (3). odstavek dopolni:

(3) Če agencija ob upoštevanju tretjega in četrtega odstavka 157. člena tega zakona ugotovi, da ponujena zaveza izpolnjuje pogoje iz prejšnjega odstavka, v skladu s petim odstavkom 157. člena tega zakona določi zaveze kot zavezujoče. Agencija pri tem ne naloži

dodatnih obveznosti na podlagi 145. člena tega zakona glede elementov novega zelo visokozmogljivega omrežja, za katere veljajo zaveze, če je vsaj en potencialni sovlagatelj sklenil sporazum o sovlaganju z operaterjem s pomembno tržno močjo. Agencija ves čas trajanja sporazuma o sovlaganju nadzoruje njegovo izvajanje. Če Agencija ugotovi, da se sporazum o sovlaganju ne izvaja, to ugotovi z odločbo, s katero sporazum izreče za ničnega ter operaterju s pomembno tržno močjo naloži ustrezne obveznosti na podlagi 145. člena tega zakona, na način kot je to določeno v 4. odstavku tega člena.

Posledično je treba prilagoditi tudi kazenske odločbe – predlog v nadaljevanju.

157. člen (prevzem zavez)

(5). odstavek

Predlagamo, da se v besedilu črta beseda »lahko«, namesto tega naj Agencija vsakokrat, ko sprejme zaveze (jih potrdi kot ustrezne) izda zavezujočo odločbo. V primeru kršitve zavez, npr. v primeru, da so zaveze le navidezne, je v kazenskih določbah (člen 294/1/49) predvidena dovolj visoka globa, ki bo delovala odvračilno.

(5) Agencija ~~lahko~~ z odločbo določi, da so zaveze v celoti ali delno zavezujoče za obdobje, ki ne sme biti daljše od obdobja, za katero so bile ponujene. V primeru zavez o sovlaganjih obdobje, za katero so zaveze zavezujoče, ne sme biti krajše od sedmih let.

Nov (7). odstavek

Da se doda nov 7. odstavek, ki naj po vzoru predloga, ki smo ga podali k 153. členu predvidi pravne možnosti Agencije, če ta ugotovi, da se zaveze ne izpolnjujejo:

(7) Agencija izvaja nadzor nad izpolnjevanjem zavez iz prvega odstavka tega člena. Če Agencija ugotovi, da se zaveze ne izvajajo, to ugotovi z odločbo, s katero sporazum izreče za ničnega ter operaterju s pomembno tržno močjo naloži ustrezne obveznosti na podlagi 145. člena tega zakona, na način kot je to določeno v 4. odstavku 153. člena tega zakona.

159. člen (prehod z obstoječe infrastrukture)

Ker se že dogaja, da aktualni operater s pomembno tržno močjo (na upoštevnihih trgih 3a in 3b) ukinja bakreno omrežje, kar kot je razumeti počne sicer brez vedenja Agencije, se je treba zavedati, da takšna odločitev neposredno vpliva na operaterje, ki najemamo dostop do tega omrežja. To omrežje ne predstavlja samo bakrene parice, pač pa vsi pasivno infrastrukturo, ki je s tem povezana in jo je mogoče uporabiti za gradnjo lastnega omrežja.

Vse to se ne more in ne sme dogajati mimo aktualnih operaterjev, s katerimi ima tak operater s pomembno tržno močjo sklenjen veljaven veleprodajni dogovor (običajno, tako na upoštevnihih trgih 3a, je takih dogovorov veliko število – o najemu bakrene parice, o najemu skupne lokacije, o najemu kableske kanalizacije).

Tak projekt ima izredno daljnosežne posledice, najmanj kar je treba upoštevati je, da se na ta način lahko močno omej veleprodajni dostop do pasivne infrastrukture ter storitev in posledično maloprodajni dostop do končnih uporabnikov.

Šest mesecev je v praksi nerealno obdobje in skoraj nemogoče je, da se tak prehod oz. ukinitvev zgodi v 6 mesecih.

A1 Slovenija ne nasprotuje modernizaciji omrežja – zamenjava bakrenega omrežja je še kako potrebna, glede na to, da se to omrežje praktično ne vzdržuje več!

Predlagamo pa, da se ta rok podaljša na najmanj 12 mesecev ter se po vzoru 3. odstavka 157. člena, izvede javno posvetovanje v skladu s 264. členom tega zakona oz. se v presojo potrebnih regulatornih prilagoditev, vključijo operaterji, ki so z operaterjem s pomembno tržno močjo poslovno povezani ter bo prehod na njih imel neposreden vpliv.

Predlagamo, da se popravi (1). odstavek:

(1) Operater, ki je bil določen kot operater s pomembno tržno močjo na enem ali več upoštevni trgov, mora šest-dvanajst mesecev pred nameravano opustitvijo omrežja ali nadomestitvijo delov omrežja z novo infrastrukturo, vključno z obstoječo infrastrukturo, ki je nujna za delovanje bakrenega omrežja, za katerega veljajo obveznosti iz 145. do 158. člena tega zakona, o tem pisno obvestiti agencijo ter operaterje, s katerimi ima sklenjen dogovor o operaterskem dostopu. Obvestilo mora vsebovati podroben opis časovnega razporeda in tehnične ter finančne pogoje, vključno z ustreznim rokom za obvestitev o prehodu, ter določitev razpoložljivost alternativnih izdelkov vsaj primerljive kakovosti, ki zagotavljajo dostop do nadgrajene omrežne infrastrukture, ki nadomešča opuščene elemente.

Predlagamo, da se doda nov (2). odstavek, ostali pa se ustrezno preštevilčijo:

(2) Agencija po prejemu pisnega obvestila izvede javno posvetovanje v skladu z 264. členom tega zakona.

X. UNIVERZALNA STORITEV IN DODATNE OBVEZNE STORITVE

164. člen ZEKom-2 (univerzalni imenik in univerzalna imeniška služba)

Podajamo stališče vezano na opustitev 116. člena ZEKom-1, ki je opredeljeval univerzalni imenik in univerzalno imeniško službo.

Menimo, da krčenje nabora univerzalnih storitev, kot jo vsebuje trenutni predlog ZEKom-2, kjer ta v naboru univerzalnih storitev več ne predvideva telefonskega imenika (v nadaljevanju TIS) in imeniške službe (v nadaljevanju: 1188), močno zmanjšuje trenutni obseg pravic vseh skupin uporabnikov in iskalcev tovrstnih podatkov, še posebej pa za bolj ranljive skupine starejših uporabnikov.

V skladu s 87. členom Direktivo 2018/1972/EU lahko države še »...naprej zagotavljajo razpoložljivost ali cenovno dostopnost storitev, ..., ki so bile veljavne 20. decembra 2018, če se ugotovi potreba po takih storitvah glede na nacionalne okoliščine.«, zato predlagamo, da se univerzalni imenik in univerzalna imeniška služba vključita tudi v ZEKom-2.

Predvsem pa je tudi pomembno, da se doda tudi obveznost izvajalca univerzalne imeniške službe, da deli podatke s preostalimi operaterji, če ti to zahtevajo, kot

je bila praksa v preteklosti. Zakonska podlaga bo močno pripomogla, da se izognemo in razblinimo nejasnosti, ki so se pri tej praksi izpostavile.

Predlagamo, da se doda novi 164. člen, ostali členi se ustrezno preštevilčijo.

Ustrezno se prilagodijo tudi ostali členi X. poglavja.

164. člen

(Univerzalni imenik in univerzalna imeniška služba)

- (1) Univerzalna storitev je tudi zagotavljanje in dostop do univerzalnega imenika in univerzalne službe za dajanje informacij o naročnikih (v nadaljnjem besedilu: univerzalna imeniška služba), v skladu z določili tega člena.*
- (2) Univerzalni imenik mora vsebovati najmanj podatke iz 1. do 3. točke prvega odstavka 210. člena tega zakona o vseh naročnikih javno dostopnih telefonskih storitev, ki predhodno soglašajo z objavo podatkov v imeniku v skladu s 212. členom tega zakona. Univerzalni imenik je lahko natiskan oziroma elektronski. K obliki izdaje da predhodno soglasje agencija.*
- (3) Univerzalna imeniška služba, do katere morajo imeti po dostopni ceni dostop vsi končni uporabniki, vključno z uporabniki javnih telefonskih govornic, mora dajati podatke o vseh naročnikih, ki so vključeni v univerzalni imenik.*
- (4) Podatke v univerzalnem imeniku je treba redno oziroma najmanj enkrat letno obnavljati z upoštevanjem načina njegovega izdajanja. Podatki, ki jih daje univerzalna imeniška služba, pa morajo biti obnovljeni najmanj enkrat mesečno. Izvajalec univerzalne storitve, ki zagotavlja univerzalni imenik oziroma univerzalno imeniško službo, takoj obvesti agencijo, če mu drug izvajalec javno dostopnih telefonskih storitev ne sporoči podatkov iz prvega odstavka tega člena.*
- (5) Izvajalec univerzalne storitve, ki zagotavlja univerzalni imenik oziroma univerzalno imeniško službo, ne sme različno obravnavati podatkov, ki jih dobi od različnih izvajalcev javno dostopne telefonske storitve.*
- (6) Izvajalec univerzalne storitve iz prejšnjega odstavka ne sme izvajalcem medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke zaračunavati objave podatkov o njihovih naročnikih v univerzalnem imeniku in uporabe teh podatkov v univerzalni imeniški službi.*
- (7) Izvajalci medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke oziroma operaterji, ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov morajo izvajalcu univerzalne storitve iz 5. odstavka posredovati podatke za objavo v imeniku brezplačno.*
- (8) Izvajalec univerzalne storitve mora vse pridobljene podatke po tem členu dati brezplačno na voljo operaterjem, če tako zahtevajo.*

XI. PRAVICE UPORABNIKOV

Kot je uvodoma pojasnjeno, v A1 Slovenija vlagamo tako lastne pripombe, kot tudi pripombe tudi v okviru SOEK. Ne glede na to, na tem mestu uvodoma še enkrat posebej izpostavljamo pripombe, ki so po naši oceni tako pomembne in nosijo takšno težo, da jih je treba posebej izpostaviti in opozoriti predlagatelja zakona, da jih obravnava z vso potrebno strokovno skrbnostjo. Te pripombe se nanašajo na :

- Poziv, da se zagotovi sprejem ZEKom-2, ki šele omogoči izvajanje Izvedbene uredbe;
- Poziv, da se zaradi zagotovitve pravne varnosti zagotovi poenotena uporaba pojmov;
- Poziv, da se zagotovi, da se breme financiranja nalog, ki so v javnem interesu, a prevaljene na operaterje, nosi država;
- Poziv, da se jasno opredeli status predplačnikov;
- Poziv, da se operaterjem zagotovijo orodja, s katerimi bomo lahko izvajali nove naloge;
- Poziv, da se zagotovi primeren rok za uskladitev splošnih pogojev poslovanja, ki naj sledi sprejemu vseh relevantnih podzakonskih predpisov.

Izvedbena uredba

Ugotavljamo, da je na podlagi EECC sprejeta Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/2243 z dne 17. decembra 2019 o določitvi predloge za povzetek pogodbe, ki jo morajo uporabljati ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljevanju: Izvedbena uredba).

S pravno zavezujočimi izvedbenimi akti lahko Komisija EU določi pogoje za enotno uporabo predpisov EU, v dotičnem primeru EECC. Izvedbena uredba v svojem 3. členu navaja, da se uporablja od 21. decembra 2020.

EECC je direktiva, ki je za države članice naslovnice zavezujoča glede rezultatov, ki jih je treba doseči in nalaga nacionalnem zakonodajalcu, da sprejme akt o prenosu oziroma ustrezen nacionalni izvedbeni ukrep, ki spreminja nacionalno zakonodajo v skladu s cilji direktive. **Nacionalnem operaterju so torej pravice dodeljene in dolžnosti naložene šele, ko je sprejet akt o prenosu (torej ZEKom-2).**

Sodišče Evropske unije je kljub temu razsodilo, da imajo lahko nekatere določbe izjemoma neposreden učinek v državi članici, četudi ta prej ne izda akta, če: (a) se prenos v domače pravo ni zgodil ali je bil izveden nepravilno, (b) so določbe direktive po svoji vsebini brezpogojne ter dovolj jasne in natančne in (c) določbe direktive podeljujejo pravice posameznikom.

V zvezi z Izvedbeno uredbo moramo pojasniti, da se ta nanaša na sklop določil EECC, ki so medsebojno močno in neločljivo povezane. Iz vidika operaterjev elektronskih komunikacij si implementacije teh določil ni mogoče predstavljati na način, da bi bilo potrebno nekatera določila EECC in Izvedbene uredbe implementirati iz razloga neposredne uporabljivosti medtem ko druga ne. **Zato poudarjamo, da moramo biti tu enotni v stališču, da gre na področju EECC (sploh pa v poglavju Pravice končnega uporabnika) za pravice in obveznosti, ki predstavljajo enoten koncept, ki ga je potrebno obravnavati enotno in ki ga je potrebno navkljub visoki stopnji harmonizacije obvezno vpeljati v nacionalni pravni red z ustreznim pravnim aktom – kar bo ZEKom-2. Šele tedaj se lahko od nacionalnih pravnih subjektov zahteva spoštovanje zakonodajnih rešitev in nič prej. Zato apeliramo na predlagatelja in zakonodajalca, da v celoti upoštevajo in povzamejo predstavljeno stališče A1 in poskrbijo za pravočasno in ustrezno sprejetje Zakona o elektronskih komunikacijah tako, da ne bo prihajalo do situacij, v katerih bi bili nosilci obveznosti po navedenem zakonu postavljeni**

v položaj, da bi jim zaradi potencialne (ne)implementacije nastala kakršnakoli škoda. Razumeti je potrebno, da je Republika Slovenija tista, ki je kot država članica dolžna pravočasno in skladno z EECC spremeniti nacionalni pravni red in tudi nositi posledice, če tega ne stori.

Dosledna uporaba pojmov

EECC in tako tudi predlog ZEKom-2 sta vpeljala nekatere nove pojme v zvezi s storitvami, kot so »medosebna komunikacijska storitev«, »medosebna komunikacijska storitev na podlagi številke«, »medosebna komunikacijska storitev, neodvisna od številke«, »storitev dostopa do interneta« in »storitev stroj-stroj«.

Navedene pojme oz. izraze je potrebno ustrezno uporabljati skozi celoten predlog ZEKom-2, saj kot opazamo, je na nekaterih mestih njihova uporaba neustrezna ali celo zanemarjena. Zanemarjena predvsem v smislu, da si predlagatelj ni vzel časa za razmislek ali bi določena določba, ki je bodisi dobesedno ali vsaj smiselno prevzeta iz obstoječega ZEKom-1, potrebovala posodobitev uporabljenega izrazoslovja glede na novo vpeljane pojme ali ne (npr. 215. člena, ki se nanaša na posredovanje lokacijskih in prometnih podatkov, kar pa se lahko nanaša zgolj na medosebno komunikacijsko storitev odvisno od številke).

Pomankanje takšnega premisleka vodi v nerazumevanje kaj točno se z določbo zasleduje, potencialno nerazumno širjenje določb, nejasnosti v praksi, kar ne zagotavlja pravne varnosti kot tudi ne predvidljivega in zanesljivega pravnega okolja, ki omogoča na eni strani izpolnjevanje obveznosti in na drugi strani uveljavljanje pravic ter vsekakor ne realizacijo ciljev direktive.

Apeliramo na predlagatelja, da naredi takšen premislek in odpravi dvome in nepotrebne nejasnosti.

Povračilo stroškov

Operaterji elektronskih komunikacijski storitev ob vsaki priložnosti poudarjamo, da se nam nalagajo obveznosti, ki presegajo delovanje gospodarske družbe in segajo na področje zagotavljanja javnih servisov in zahtev. Predlog ZEKom-2 gre še dalje s tem ko se predvideva, da so operaterji elektronskih komunikacij nosilci tudi tistih administrativnih stroškov glede katerih je bilo te doslej omogočeno zaračunati tistim, zaradi katerih je strošek nastal (npr. prenos telefonske številke), prav tako se nam nalagajo dodatni stroški (npr. na področju varnosti omrežja). S tem se za operaterje stroškovni vidik širi in veča, hkrati pa se nam ne prisluhne v prošnji po kritju stroškov, ki nam nastajajo zaradi zagotavljanja obveznosti, ki so po svoji naravi storitve v javnem interesu. Dejstvo je, da se na operaterja za potrebe izvedbe kazenskih postopkov, ki se uvedejo po uradni dolžnosti, prevalijo naloge, ki po sami Ustavi RS spadajo med izvirne naloge države, kot je prestrezanje komunikacij, posredovanje (osebnih) podatkov in varovanje ustrezne stopnje tajnosti. V zvezi z navedenim mora operater elektronskih komunikacij izvajati ustrezne postopke, vzpostaviti ustrezno okolje (vzpostavitev in vzdrževanje upravnega območja, varnostnega območja, varne poti ipd.), imeti ustrezno usposobljeno osebje ter zagotoviti primerno in ustrezno opremo, ki je kompatibilna glede na zahteve policije in drugih pristojnih organov (tako v poslovnih prostorih samega operaterja, kot v omrežju, še več, tudi zagotavljanje prestrezanja komunikacij v mednarodnih elektronskih komunikacijskih

omrežjih ipd.). Vse to je povezano z znatnimi stroški, ki so v celoti na plečih operaterjev samih.

Posebej naj izpostavimo tudi izredno breme, ki je povezano z zagotovitvijo izvajanja sistem javnega obveščanja in alarmiranja, ki je popolnoma neupravičeno prevaljeno na operaterje. Sistem, katerega vzpostavitev je v primarnem interesu države, kjer gre za sistem, ki ga morajo operaterji zagotoviti izključno za potrebe države (uporaba za druge komercialne namene ni mogoča), v evropskih državah, ki so sistem alarmiranja uvedle, financirajo države, kar je edino pravilno. Strošek vzpostavitve bo tako visok, kot ni bil še noben strošek doslej, pri tem pa organ v čigar korist je sistem predviden, ni pokazal niti najmanjše pripravljenosti, da v dogovoru z operaterji vzpostavi tehnološko primeren ter stroškovno vzdržen sistem.

Prav tako operaterji nosijo znatno finančno breme pri zagotavljanju klicev v sili, predvsem je precej problematično določilo, da smo dolžni operaterji zagotoviti sistem brezplačno ali pa vsaj, da moramo brezplačno zagotoviti nadomestne poti.

Upoštevajoč navedeno je nujno, da predlagatelj kot tudi zakonodajalec vzameta v ozir breme, ki je zaradi varstva javnega interesa v tem obsegu naloženo operaterjem elektronskih komunikacijskih storitev in najdeta rešitev, ki bo realizirala kritje teh strokov s strani države Republike Slovenije. **Predlog operaterjev je še vedno ta, da stroške vzpostavitve ter vzdrževanja sistemov, postopkov in osebja na ustrezen način krijejo institucije oziroma državni organi, ki podatke koristijo ali zaradi katerih se dotično ravnanje zahteva.** Tako bi lahko pristojni organ, ki je izdal odredbo/zahtevo/določil opremo, krije tudi stroške v zvezi s postopki, osebjem, opremo, ki jo/jih morajo imeti operaterji zaradi tovrstnih zahtev pristojnih organov (npr. Policije).

Že na tem mestu tudi izpostavljam, da bomo v okviru komentarjev na posamezne člene predloga ZEKom-2 predlagali tudi, da se za zagotavljanje nalog, ki spadajo med izvirne pristojnosti države ter za naloge, ki pomenijo zagotavljanje javnih servisov in zahtev, da se te naloge, ki jih izvaja Agencija, financirajo iz državnega proračuna. Sem po našem mnenju sodijo tudi vse naloge iz poglavja XI. Pravice uporabnikov. Če uporabimo primerjavo z današnjo ureditvijo varstva potrošnikov, ki se izvaja v okviru Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, se področje povsem pravilno financira iz državnega proračuna – Tržni inšpektorat ter Urad za notranji trg, Varstvo potrošnikov in konkurence. S prevzemanjem financiranja teh nalog, kot tudi s prevzemanjem financiranja stroškov operaterjev, ki nastanejo pri izvajanju nalog, ki so na operaterje prevaljene z zakonom, se bo pomembno razbremenilo operaterje, ki smo zavezanci za plačila, ta razbremenitev pa bo posledično povečala investicijska sredstva v razvoj novih storitev ter sledenju napredku tehnike.

Identiteta predplačnika

V predlogu ZEKom-2 opazimo, da bi ga bilo mogoče razumeti na način, da je spremenjen koncept v zvezi z identiteto predplačniških naročnikov. Doslej operaterji nismo zbirali osebnih podatkov naročnikov, ki so elektronsko komunikacijske storitve koristili preko predplačniških storitev, kar se s predlogom ZEKom-2 morebiti spreminja, čeprav izgleda da bolj pomotoma, saj je zgolj z branjem obrazložitve zakona (konkretno 183. člena) to moč tako razumeti.

Zaradi velikih posledic, ki se odražajo predvsem v ogromnih vložkih (v nekaterih državah, ki so se lotile tega področja, je celotna izvedba trajala več let), pozivamo **predlagatelja oziroma zakonodajalca, da odpravi morebitne dvoumnosti pri tem vprašanju in da status predplačnikov ostane enak kot do sedaj.**

Definiranje mikro, majhna in srednja podjetja

Izpostaviti je potrebno tudi problematiko (predvsem povezano s poglavjem končnih uporabnikov), ki se nanaša na preverjanje ali je podjetje mikro, majhno ali srednje podjetje. O tem ne obstaja nobena enotna evidenca, pogoji kdaj je podjetje mikro, majhno ali srednje, pa je opredeljeno v 55. členu Zakona o gospodarskih družbah.

Če pogledamo področje javnih razpisov, kjer se lahko za sredstva potegujejo mikro, majhna ali srednja podjetja, je podjetje, ki kandidira za sredstva dolžno zagotoviti podatke, da ustreza tem pogojem.

Kaj ta nova obveznost torej prinaša operaterjem, ki bomo morali ta podjetja obravnavati kot potrošnike? Kako bo operater preverjal statuse teh podjetij? V katere evidence bo pogledoval? Koliko dodatne dokumentacije bo potrebne pri sklepanju pogodb s temi podjetji?

Sicer je res na voljo vpogled v Finančni informator v okviru AJPES, a to pomeni dodatno preverjanje in dodatno breme za operaterje, ki je povsem nesorazmerno in nelogično glede na dejavnost, ki jo opravljajo. Prav tako v njem ni najti samostojnih podjetnikov, ki so normiranci.

Menimo, da če država vpeljuje takšno ureditev, da mora storiti vse, da se zagotovi nemoteno izvajanje poslovanja, kar je v našem primeru sklepanje naročniških pogodb pod pogoji, ki veljajo za potrošnike. Takšne ureditve v ZEKomu-2 predlagatelj zakona sploh ni predvidel, pač pa je zgolj zagotovil, da se ureditev iz EECC prepíše v zakona. Pri vseh prilagoditvah, ki bodo potrebne v predvidoma 4 mesecih (kar je absolutno prekratek čas, kot poudarjamo tudi v nadaljevanju!), naj operaterji sedaj ugotovimo tudi, kako bomo ugotovili s kakšnim podjetjem imamo opravka?

Kot smo izpostavili, potrebno je definirati kako bo država zagotovila preverjanje ali je podjetje mikro, majhno ali srednje podjetje.

Sprejemanje podzakonski aktov

Na tem mestu želimo opozoriti tudi na področje sprejemanja podzakonskih aktov, saj se nam je v okviru priprave pripomb na več mestih odprlo vprašanje v zvezi s postopki priprave podzakonskih aktov, ki so večkrat netransparentni in nestrokovni, kar na koncu pripelje do sprejetja vsebinsko nezakonitih ali vsaj nejasnih, a vendar zavezujočih aktov.

Pretekle izkušnje nas učijo, da pristojni organi svojo obveznost priprave splošnih aktov vzamejo preveč v svoje roke ter v marsičem prekoračijo okvire, ki jim jih zarisuje zakonodaja, pri čemer so posvetovanja za vsak posamičen podzakonski akt komajda izvedena.

Apeliramo na zakonodajalca, da zagotovi jasen okvir, katerega naj se pristojni organ drži pri sprejemanju podzakonskih aktov ter predvsem, da je javno

posvetovanje pred sprejetjem splošnega akta izvedeno na transparenten način, z dovolj dolgim rokom, umeščnim v čas, ko je pripombe mogoče podati (ne npr. tik pred novim letom) ter da ostane tudi ustrezen čas za podajo potrebnih pojasnil zvezi s pripombami.

Le tako je na koncu sprejet splošen akt, ki je zakonit in ustrezen in ni potrebnih kasnejših stroškovno in časovno potratnih sodnih postopkov, kjer se izkazuje tovrstna nezakonitost oziroma ne pride do pravne nejasnosti, ki vlada dokler se v pravni praksi ne oblikuje opredelitev pravilnega postopanja. Takšno stanje ni koristno ne za operaterje ne za končne uporabnike, pravzaprav za nobenega od vpletenih, zato si upamo trditi, da je ta apel v imenu vseh.

196. člen (javno obveščanje in alarmiranje)

(1). odstavek

Pripombe glede nameravane ureditve sistema javnega obveščanja in alarmiranja, s katerim danes operaterji ne razpolagamo (!), smo v družbi A1 Slovenija podali v okviru pripomb SOEK – predlog, da se zagotovi financiranje sistema ter, da operaterji ne nosimo implementacijskega stroška za vzpostavitev potrebne tehnične platforme ter nakupa potrebnih programskih licenc. Strošek vzpostavitve je ogromen, ocenjujemo, da med najvišjimi, če ne celo najvišji strošek, ki bo potreben za implementacijo posamičnih obveznosti, ki se operaterjem nalagajo. Prilagamo nekaj komunikacije med A1 Slovenija ter nosilcem sistema javnega alarmiranja, v katerem smo podali grobo oceno stroška. Ta dokumentacija je poslovna skrivnost družbe A1 Slovenija, ki je bila razkrita le še Upravo za zaščito in reševanje pri Ministrstvu za obrambo. Strošek investicije za implementacijo gotovo tudi presega nivo razumnosti, s katerim lahko država oblastno še poseže v gospodarsko poslovanje podjetja, da je to dovoljeno, pri čemer operater sistema ne bo mogel uporabljati za druge namene. Operaterji bomo morali zagotoviti financiranje in glede na upad panoge, krčenje prihodkov (tudi zaradi oblastnega posega), izražamo zaskrbljenost, da bomo morali strošek prevaliti na končnega uporabnika, torej v maloprodajne cene naših storitev.

Vzpostavitev ima tudi svojo zgodovino. Ureditev javnega alarmiranja je bila v ZEKom-1 predpisna s spremembo 134. člena ZEKom-1, ki pa zaradi različnih razlogov, v glavnem na stani nosilca sistema javnega alarmiranja in obveščanja (URSZR), nikoli ni ugledala luči sveta. Ker smo imeli operaterji v zvezi z implementacijo ogromno pomislekov ter izvedbenih vprašanj, nenazadnje tudi vprašanj povezanih s finančno konstrukcijo implementacije sistema, smo skušali v aktivno sodelovanje pritegniti nosilca, pa nismo bili uspešni. Ker nosilec sistema ni pokazal ustreznega zanimanja, da se zagotovi uresničitev zakonsko uvedenega javnega alarmiranja, noben operater tega sistema ni izvedel. Tega sistema danes v Sloveniji torej ni.

Danes 2 leti kasneje imamo operaterji enake pomisleke ter izvedbena vprašanja, ureditev v 196. členu ZEKom-2 ni nič bolj določena ali izboljšana, kar nas pravzaprav čudi, glede na to, da v EU obstaja kar nekaj dobrih praks ureditve tega področja. To pomeni, da se nosilcu sistema alarmiranja (katerega vzpostavitev je v javno korist), ki je bil gotovo predlagatelj ureditve oz. same izvedbe v ZEKom-2, ni zdelo vredno vzpostaviti ustrezne podlage, kar kaže na njegov odnos do operaterjev, pa tudi do potrebe po vzpostavitvi tega sistema nenazadnje.

S prvim odstavkom 196. člena je predlagatelj zakona zagotovil neko kompromisno verzijo, ki sploh ni skladna z EEECC. Prva točka 110. člena EEECC namreč predpostavlja, da se sistem vzpostavi preko mobilnih operaterjev, »KADAR OBSTAJAJO SISTEMI JAVNEGA OPOZARJANJA O AKTUALNIH ALI BLIŽAJOČIH SE IZREDNIH RAZMERAH IN NESREČAH«. Kot smo pojasnili, operaterji tega sistema nimamo!

Dalje ugotavljamo, da je ureditev, prav zaradi napačne implementacije 110. člena EEECC nekoliko preuranjena, saj je možno vzpostaviti sistem javnega alarmiranja tudi po 2. odstavku navedenega člena, vendar so za to merodajne smernice BEREC, ki so tudi že objavljene ter veljavne od 16.6.2020 – dostopne na spletni strani BEREC https://berec.europa.eu/eng/document/register/subject_matter/berec/regulatory_best_practices/guidelines/9286-berec-guidelines-on-how-to-assess-the-effectiveness-of-public-warning-systems-transmitted-by-different-means

Tudi na ravni EU lahko ugotovimo, da je država aktivno participirala pri vzpostavitvi sistema, katerega upravljalec je bila. Države so zagotovile ustrezno financiranje vzpostavitve sistema, kar je javno preverljiv podatek. Države so prti tem tudi upoštevale načelo tehnološke nevtralnosti, ki pa do izraza pride, ko se na ravni vseh deležnikov skuša ugotoviti kaj tehnološko in funkcijsko je najprimernejši sistem, ki naj se vzpostavi – ti deležniki so država na eno strani, ter operaterji na drugi strani.

Danes si URSZR tehnološko nevtralnost predstavlja tako, da pravzaprav podraži implementacijo sistema – operaterji, namesto, da bi pod pokroviteljstvom države, nastopili enotno na strani povpraševanja, kar nujno pogojuje večjo pogajalsko moč nasproti ponudnikom teh sistemov, smo prepuščeni vsak sebi, da poskrbimo za eno od možnosti, da se sistem zagotovi. Menimo, da je predlagatelj zakona narobe razumel »tehnološko nevtralnost«, kar pa seveda ne pomeni, da se tega ne da korigirati.

To vse skupaj pomeni, da bi bilo treba, sploh glede na javni podatek o penetraciji mobilne telefonije in pametnih mobilnih telefonov SURS za leto 2019, **alarmiranje zagotoviti prek mobilne aplikacije, ki temelji na storitvi dostopa do interneta.**

Vir: SURS, % naročnikov:, zajem na dan 27.10.2020

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8626>

Več uporabnikov mobilne telefonije kot prebivalcev

Vsaj en mobilni telefon je v 2018 v Sloveniji imelo 96 % gospodinjstev, kar je za 74 odstotnih točk več, kot je bilo takih gospodinjstev leta 2000; takrat je imelo mobilni telefon povprečno vsako peto gospodinjstvo (22 %).

Zasebnih in poslovnih uporabnikov slovenskega mobilnega omrežja je bilo ob koncu leta 2008 približno 2 milijona, ob koncu leta 2018 pa že skoraj 2,5 milijona. V desetih letih se je število uporabnikov povečalo za petino, in sicer zaradi povečanja števila naročnikov. Število teh se je namreč povečalo za polovico (za 48 %), medtem ko se je število predplačnikov za tretjino (za 32 %) zmanjšalo.

Stopnja penetracije vseh aktivnih uporabnikov mobilne telefonije (zasebnih in poslovnih) je bila v 2018 v Sloveniji 119-odstotna, kar pomeni, da je bilo uporabnikov mobilne telefonije skoraj za petino več, kot je bilo prebivalcev. V 2007 je bila stopnja penetracije 95-odstotna; mejo 100 % je presegla v 2008, ko je bila 102-odstotna.

vir: SURS

REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

Kljub nekoliko nižjemu odstotku v populaciji 55-64 ter 65-74, bi bilo treba ugotoviti koliko od te populacije je še vedno delovno aktivna, koliko jih živi v bivanjski skupnosti z družino ali v zavodu za starostnike, kar pomeni, da bi ostal izredno majhen odstotek prebivalcev, ki pametnih telefonov ne uporablja. Vendarle menimo da tveganje neobveščенosti ostaja za to populacijo tudi v primeru da se uresniči predlog predlagatelja zakona v trenutnem predlogu 1. odstavek 196. člena ZeKom-2, ta izostanek pa v kombinaciji z drugimi že delujočimi sistemi alarmiranja (radio , TV, sirene), ne bi pomenil neenake obravnave ali ogrožanja.

Enako, na visokem nivoju je tudi uporaba mobilnega interneta, ki se po podatkih DESI, zagotavlja že 81% naročnikov – to izhaja iz indeksa digitalnega gospodarstva in družbe (DESI) dostopnega za Slovenijo na <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi> , s katerim spremlja splošno digitalno uspešnost Evrope in napredek držav članic EU pri njihovi digitalni konkurenčnosti.

Iz tega jasno izhaja, da bi bilo nujno, v izogib nalaganja nerazumno visokih stroškov, brez finančne participacije države, sistem javnega alarmiranja vzpostaviti na način, da se najprej skladno z 2. odstavkom 110. člena EECC izvede presoja učinkovitosti sistemov javnega obveščanja z doslednim upoštevanjem smernic BEREC. Če te pokažejo, da je obveščanje preko mobilne aplikacije enakovrednih mnogo dražji rešitvi, kot jo brez tehtnega premisleka predvideva URSZR oz. predlog 196. člena, naj se predvidi vpeljava sistema - z implementacijo 2. odstavek 110. člena EECC, ter vzpostavitev obveščanja preko mobilne aplikacije. Besedilo ureditve pa naj se glasi:

(1) Organ, pristojen za zaščito in reševanje, zagotovi, da se v primeru aktualnih ali bližajočih se naravnih in drugih nesreč, zagotovi obveščanje in alarmiranje končnih uporabnikov, ki se nahajajo na območju, ki ga ta organ določi, prek mobilne aplikacije, ki temelji na storitvi dostopa do interneta. Javna opozorila morajo biti takšna, da jih končni uporabniki prejmejo z lahkoto.

(2). odstavek

Z velikim presenečenjem, pa smo ugotovili, da se nam nalagajo še dodatne obveznosti z 2. odstavkom, ki pravzaprav nimajo veze z javnim obveščanjem in alarmiranjem!

To posledično pomeni še dodatno znatno povečevanje stroškov, kar tudi izkazujemo z razpravo med operaterjem ter URSZR. Tudi ta dokumentacija vsebuje občutljive informacije, zato naj se ne objavi javno skupaj s pripombami:

Če naj operaterji zagotovimo to storitev za nosilca javnega alarmiranja, bomo to zagotovili v okviru naših storitev, ki jih ponujamo odplačno - odplačnost je v vsakem primeru povezana s stroški razvoja, da se zagotovi storitev.

Predlagamo, da se (2). odstavek, kot povsem nerelevanten za javno alarmiranje, črta v celoti ali kvečjemu dopolni, da operater zagotovi podatek proti plačilu in, če ima vzpostavljen sistem, ki to omogoča. Namreč poudarili bi, da operater takšen podatek zagotovo ima, nima pa sistema, ki bi omogočil njegovo pridobitev, sploh ne na način, na katerega bi organ podatek hotel pridobiti (časovna komponenta). Takšen način (sistem) je potrebno posebej razviti.

~~(2) Izvajalec iz prejšnjega odstavka mora organu, pristojnem za zaščito in reševanje, na njegovo zahtevo posredovati informacijo o številu uporabnikov mobilnih telefonov, ki se nahajajo na območju iz prejšnjega odstavka, če izvajalec z informacijo razpolaga.~~

OZ. PODREDNO z dopolnitvijo:

(2) Izvajalec iz prejšnjega odstavka mora organu, pristojnem za zaščito in reševanje, na njegovo zahtevo posredovati informacijo o številu uporabnikov mobilnih telefonov, ki se nahajajo na območju iz prejšnjega odstavka, če je to tehnično mogoče izvajalec z informacijo razpolaga. Operater je upravičen do plačila stroškov za izvršitev zahteve, ki jih s posredovanjem ima.

203. člen (omejitev ali prekinitev zaradi razlogov na strani operaterja)

Ugotavljamo, da določilo ostaja nespremenjeno. Razlog za to je, ker se je določilo izvajalo v praksi brez večjih posebnosti. Zato menimo, da novi splošni akt ni potreben, ter naj se namesto tega ohrani obstoječi sistem, to je obrazec, ki je bil v preteklosti pripravljen s strani Agencije ter v konsenzu z operaterji:

<https://www.akos-rs.si/telekomunikacije/raziscite/varnost-omrezij-in-storitev>

Poleg tega opozarjamo na poglavje zagotavljanja varnosti, ki močno povečuje število splošnih aktov (2 splošna akta in en pravilnik), s čimer predvidevamo, da se bodo obveznosti operaterjev na področju zagotavljanja varnosti povečale, varnost pa je le povezana tudi s predmetnim 203. členom, kar pomeni, da je za končne uporabnike zadostno poskrbljeno.

Predlagamo, da se (4). odstavek 203. člena v celoti briše:

215. člen (posredovanje prometnih in lokacijskih podatkov v primerih varovanja življenja in telesa)

Novi (11). odstavek

Predlog ZEKom-2 je vpeljal nove definicije in nekoliko drugačno opredelitev elektronskih komunikacijskih storitev, zato ni mogoče prenesti povsem identično besedilo iz ZEKom-1 v ZEKom-2, pač pa ga je potrebno ustrezno prilagoditi na način, da je jasno na kaj se obveznost nanaša. V izogib kakršnemkoli dvomu ter upoštevajoč dosedanje prakso izvajanja trenutno veljavnega istovrstnega člena, v 11. odstavku 215. člena predlagamo izrecno navedbo, da se navedeni člena naša na medosebno komunikacijsko storitev odvisno od številke.

Predlagamo, da se v 215. členu doda novi (11). odstavek:

»(11) Določbe prvega do desetega odstavka tega člena se nanašajo na medosebno komunikacijsko storitev odvisno od številke.«

XIV. REŠEVANJE SPOROV

281. člen (reševanje sporov zaradi znižanja stroškov elektronskih komunikacijskih omrežij)

Trenuten sistem reševanja sporov je neučinkovit tako v časovnem smislu kakor tudi v smislu transparentnosti – agencija ne objavlja informacij o potekajočih sporih, prav tako se tudi ni zgodilo, da je v postopek reševanja medoperaterskega spora pritegnila operaterja, ki sicer ni stranka v postopku, je pa glede na predmet spora, zainteresiran za odločitve. Spori so kompleksni in terjajo specifično strokovno znanje. Predvsem pa postopek reševanja spora traja predolgo, da bi uvedba sploh imela kak smisel in se ga operaterji praviloma sploh ne poslužujemo (kar pa ne pomeni, da sporov ni!).

Spor, ki se je na Agenciji pričel na pobudo A1 Slovenija, zaradi zavrnitve dostopa do kableske kanalizacije, katere lastnik je ne-reguliran operater, traja že več kot 2 leti. Pri tem naj omenimo, da se je kableska kanalizacija potrebovala za izgradnjo lastnega optičnega omrežja na območju malo več kot 20 naslovov v Ljubljani (sorazmerno majhna operacija torej).

To lahko potrdi Agencija, ki postopek vodi.

Navedeno je zagotovo velika anomalija pri izvajanju zakona, zaradi katere se operaterji ne bodo obračali na Agencijo. Operaterji se skušajo medsebojno dogovoriti, kar če se v osnovi ne da, pomeni, da morajo izvesti lastno gradnjo, kar je zamudno, mnogo dražje (gradnja je 65% celotnega stroška) in popolnoma nasprotno določilom ZEKom-1!

Predlagamo, da se 281. člen dopolni tako, da bo določal, da Agencija v postopek reševanja spora vključi izvedenca za gradnjo elektronskih komunikacijskih omrežij

Predlagamo, da se doda nov (5). odstavek:

(5) V postopku reševanja spora vedno sodeluje izvedenec gradbene stroke, ki je specializiran za gradbeno in telekomunikacijsko stroko, ki ga določi Agencija iz liste sodnih izvedencev.

Predlagamo tudi, da se doda nov (8). odstavek, ki po vzoru 143. člena Zakona o upravnem postopku, kot obvezno predvidi dolžnost, da Agencija potem ko prejme zahtevo za rešitev spora, v katerem imajo ali bi utegnili imeti pravni interes za udeležbo tudi drugi zainteresirani operaterji, slednje pritegne v postopek, z objavo vabila na spletni strani.

(8) Agencija pred začetkom ugotovitvenega postopka povabi k udeležbi v postopku operaterje, ki imajo pravni interes za udeležbo v postopku. To stori z naznanilom, ki ga objavi na spletni strani. Rok za prijavo znaša 15 dni.

XV. NADZOR IN ODLOČANJE O PREKRŠKIH

284. člen (postopek nadzora)

Ne glede na to, da je predlagatelj zakona v preteklosti dosledno zavračal predloge A1 Slovenija, ki se tičejo določil, ki bi operaterjem z interesom omogočili vstop v postopek tako določitve operaterja s pomembno tržno močjo, kot tudi postopek nadzora, smo dolžni ta predlog tudi tokrat ponoviti.

Smisel predloga ni v podaljšanju ali kompliciranju postopka, pač pa poslovni potrebi, da v postopku sodelujejo tudi, ki so neposredno prizadeti tako z nezakonitim počtetjem kršitelja, kot tudi imajo interes za izid postopka (ker s tem pridobijo tudi pravno možnost nadaljnjega sodelovanja v postopkih usmerjenih v preizkus legitimnosti izdanega akta). Vse to velja tako v primerih, ko nekdo, ki glede na trenutno ureditev nima položaja stranke ali stranskega udeleženca, vloži pobudo za nadzor zoper kršitelja, kot tudi nekdo, ki te pobude ne vloži, a je zainteresiran za izid, ki se ga po navadi neposredno tiče.

V A1 Slovenija ponavljamo, da če poslovni interes, na katerem temeljimo zahtevo in potrebo po vstopu v postopek, temelji na dvostranski obligacijski pogodbi, ki jo sklenemo s kršiteljem, ki jo kršitelj krši tako, da ne spoštuje s strani državnega organa z javnimi pooblastili (agencije) zapovedanih obveznosti (tipično pri regulaciji operaterja s pomembno tržno močjo), takšno razmerje ne more biti tretirano kot ekonomski, pravno nepriznan interes. Takšen interes temelji neposredno na veljavnem pravu, pa naj bo to Obligacijski zakon ali pa ZEKom. Naj poudarimo, da ima A1 Slovenija v odnosu do Telekoma Slovenije, pri vsaki regulirano medoperaterski pogodbi (ki temelji na ex ante regulaciji), v morebitnem sodnem postopku, ki je usmerjen v nadzor ali ena ali druga stranka spoštuje sprejete obveznosti in pravice druge stranke, položaj stranke v sodnem sporu. Zakaj torej AKOS odreka isto pravico zainteresiranemu operaterju? Razlog tiči izključno v pomanjkanju pravne podlage, torej pomanjkanju ustrezne zakonske ureditve v ZEKom, ZEKom-1 ali morda tudi ZEKom-2.

Kot zanimivost bi izpostavili že dve leti potekajoči postopek nadzora zoper operaterja s pomembno tržno močjo na upoštevnihih trgih 3a in 3b, ki je osredotočen na njegove kršitve cenovne obveznosti, ki mu jih je naložila Agencija. Operater ima z A1 Slovenija sklenjeno medoperatersko pogodbo (pogodba zapade regulaciji). Kršitve tega operaterja prizadenejo neposredno A1 Slovenija, saj mu operater že več let zaračunava več kot mu je dovoljeno z odločbo Agencije. Jasno je, da je A1 Slovenija, ki je vse te anomalije operaterja zaznal in podal prijavo na Agencijo, zainteresiran na izid postopka (ugotovitev kršitve), saj s tem pridobi ne samo vračilo tega kar je preplačal operaterju s pomembno tržno močjo, pač pa tudi neposredno pravno podlago v drugih postopkih, kjer bo uveljavljal odškodnino zoper operaterja s pomembno tržno močjo, ki s kršitvami uničuje konkurenčno pozicijo, ki bi jo

A1 Slovenija imel proti operaterju s pomembno tržno močjo. Tak interes ni zgolj ekonomski, pač pa temelji na zakonu, da vsaka stranka spoštuje pravice in obveznosti, ki so opredeljene v zakonu, na njegovi podlagi izdanih posamičnih aktih (s tem imamo v mislih vsakokrat veljavni Zakon o elektronskih komunikacijah), kot tudi na generalnem temeljem načelu, da je prepovedano škodovati drugemu (tako pa določajo Obligacijski zakonik). Razvrednotenje tega interesa na zgolj ekonomskega (nekako pejorativno to zveni kot pridobitniškega), je izredno podcenjevalno do družbe, ki ustvarja delovna mesta in družbeno potrebne storitve, od katerih je vedno bolj odvisno pravzaprav celotno gospodarstvo.

Da ne bi ponavljali v nedogled argumentacije zakaj je nujno, da se operaterju, ki lahko izkaže opisan interes, omogoči vstop v postopek, **predlagamo, da se v 284. člen doda nov (3). odstavek, ki naj se glasi:**

(3) Če se postopek nadzora vodi zoper operaterja s pomembno tržno močjo, ter je predmet nadzora ugotavljanje izvajanja obveznosti, ki so operaterju naložene, se v postopek nadzora pritegne tudi operaterja, ki je z operaterjem s pomembno tržno močjo sklenil veljavno medoperatersko pogodbo, ki temelji na odločbi, 145. člena tega zakona, pod pogojem, da operater izrazi interes.

285. člen (postopek nadzora fizičnih in pravnih oseb, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja oziroma storitve) - v povezavi z 11. tč. 1. odst. 266. člena

(1). odstavek

Pogosto se operaterji najdemo v postopkih nadzora, v katerih se nemalokrat določijo povsem nerazumni roki, ki so tako kratki, da je malodane nemogoče zaprositi za podaljšanje. S tem mislimo, ko operater prejme poziv v petek, z rokom za izjasnitev 3 dni, kar izvedbeno pomeni, da je operaterju omogočen realno le 1 dan, saj sta sobota in nedelja dela prosta dneva, ko operater ne posluje. Tudi če operater uspe poslati prošnjo za podaljšanje roka že v petek, je v primeru, da je poslan po pošti, nemogoče, da ga bo organ prejel pravočasno, da bo nanj odgovoril. Operater se tako znajde v nemogoči situaciji, ko je prisiljen pripraviti nekvaliteten odgovor in to v postopku, ki je usmerjen zoper njega! Poleg tega je v tem primeru volja Agencije, da operaterju omogoči 3 dni za pripravo odgovora, ugotavljamo pa tudi, da je 3 dni najkrajši rok, ki nam ga Agencija sicer postavi.

Teh primerov sicer ni veliko, a vendarle so, posebej problematično je, ko gre za kompleksne postopke nadzora, kjer mora operater pripraviti pojasnila s sodelovanjem širše skupine sodelavcev, kar predstavlja poseben izziv, če je ta rok 1 dan (ali zgolj 2 dni).

Ker je Agenciji gotovo v interesu, da pridobi vse relevantne podatke, kot tudi, da se operaterju omogoči kvalitetna priprava pojasnil, javni interes pa s tem ne bi bil prizadet (v elektronskih komunikacijah namreč ni nujnih postopkov glede na veljavno zakonodajo), predlagamo, da se določi minimalni rok, ki ga lahko določi Agencija v primeru ko je potrebno, da operater poda dopolnitev ali pojasnilo.

Predlagamo, da se v (1). odstavek doda naslednji zadnji stavek

(1) Če agencija pri nadzoru fizičnih in pravnih oseb, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja oziroma storitve, ugotovi nepravilnosti pri izvajanju določb tega zakona ter na njegovi podlagi izdanih predpisov, splošnih aktov in posamičnih aktov ali ukrepov, ki jih sama sprejema, te osebe o tem pisno obvesti in jim da možnost, da se o zadevi izrečejo v razumnem roku. Postavljeni razumni rok ne sme biti krajši od treh delovnih dni.

Novi (9)., (10). in (11). odstavek

Posebej pozdravljamo 10. odstavek 145. člena, ki vzpostavlja pravno podlago, da Agencija objavi izdane odločbe v postopku določitve operaterja s pomembno tržno močjo. Do sedaj je objavljala le izreke, kar je bilo premalo v kompleksnih odločitvah (kjer se je logika potrebe po posamičnem ukrepu nahajala seveda v neobjavljeni obrazložitvi), kot sta bili odločbi za trg 3a in 3b. Dostop do informacij javnega značaja, je po večini z vsemi pritožbami in upravnimi spori ter začasnimi odredbami trajal tudi do 2 leti, da se je odločbe pridobila, kar je svojevrstna sramota za slovenski pravni red, da pravna ureditev dopušča takšno oviran je javnosti in transparentnosti.

Po tem vzoru in ob upoštevanju določila 11. tč. 1. odst. 266. člena, ki že tako ali tako nalaga objavo informacije o končanih postopkih nadzora (ne pa tudi sklepov o ustavitvi postopka, delnih odločb oz. odločb), **predlagamo, da se v 285. člen doda nova (9). in (10). odstavek.** To se nam zdi nujno, daj Agencija podatkov o uvedenih nadzorih sploh ne objavlja, pač pa objavlja podatke le delno in z zamudo, ko izda odločbo, takšna obveza pa ni pretirana glede na to, da se postopki nadzora vodijo v javnem interesu. Menimo tudi, da bi se Agencija z večjo transparentno na tem področju lahko kvalitetnejše lotila anomalij, katerih odprava je običajno v interesu več operaterjev.

Z objavo postopkov nadzora, ki jih uvede zoper vsakokratnega operaterja s pomembno tržno močjo (**predlog novega (11). odstavka**), pa si v primeru, da v postopku ni zagotovljeno sodelovanje operaterjev z interesom zagotovi, da so z upoštevanjem transparentnosti delovanja Agencije ter sprejemanju ukrepov, ki najboljše sanirajo določen upoštevni trg, Agencija prejme ustrezne podatke tudi od operaterjev, ki so s potencialnimi kršitvami, ki so predmet nadzora, neposredno prizadeti. Pripominjamo, da se nam to zdi nujno – ne glede da je vedno možnost, da Agencija v postopek pritegne tudi prizadete operaterje, tega Agencija ne počne pogosto (ne pomnimo kdaj je bilo to nazadnje izvedeno). Navedeno ne bi predstavljalo dodatnega ali posebnega bremena za Agencijo.

(9) Agencija sklepe o ustavitvi postopka, delne odločbe in odločbe, izdane na podlagi tega člena, javno objavi, vključno z obrazložitvijo, v obliki, ki upošteva prepoved razkritja poslovnih skrivnosti in osebnih podatkov.

(10) Upošteva je prejšnji odstavek tega člena, Agencija zaradi zagotovitve transparentnosti delovanja, ko se uresničuje javni interes, enkrat mesečno na svoji spletni strani objavi tudi podatek o postopkih nadzor, ki jih ni uvedla, iz poročila pa mora izhajati kaj je bila vsebina pobude za uvedbo nadzora oz. če je bil postopek uveden po uradni dolžnosti, kot tudi razlog, zakaj postopek nadzora ni bil uveden.

(11) Agencija na svoji spletni strani redno objavlja informacijo o uvedenih postopkih nadzora zoper vsakokratnega operaterja s pomembno tržno močjo.

288. člen (pravna sredstva)

(3).odstavek

Zaradi zagotovitve večje transparentnosti in ker obstaja interes za to, **predlagamo, da se v 288. člen dopolni (3). odstavek**, na način s katerim bi se operaterjem, ki imamo interes (a) razkrilo, zoper katere odločbe, izdane v postopku nadzora (praviloma zoper operaterja s pomembno tržno močjo), je slednji vložil tožbo na Upravno sodišče, ter (b) ko je sodba izdana, da se ta sodba objavi v celoti. S tem se omogoči prizadetemu operaterju, da je seznanjen z odločitvijo, ki se posredno tiče tudi njega. Pred nedavnim je namreč Upravno sodišče odpravilo odločbo, ki jo je Agencija izdala v postopku nadzora, z odločbo pa je bilo predhodno ugotovljena kršitev, kršitelju pa je bila naložen obveznost, da drugim operaterjem povrne kar so mu preveč plačali. Ker operaterji nismo bili seznanjeni s sodno Upravnega sodišča, smo bili presenečeni, ko smo od »kršitelja« prejeli zahtevek za vračilo. Šele preko instituta informacij javnega značaja, kar se nam zdi popolnoma neprimerno, smo pridobili z zamikom predmetno sodbo.

(3) Agencija na spletni strani sproti objavlja podatek o vloženi pravnih sredstvih zoper odločbe Agencije (opravilno številko), ko pa je upravni spor dokončno oziroma pravnomočno zaključen, pa objavi tudi sodbo, vključno z obrazložitvijo, v obliki, ki upošteva prepoved razkritja poslovnih skrivnosti in osebnih podatkov.

XIII. AGENCIJA

4. Javnost dela na področju elektronskih komunikacij

264. člen (vpliv javnosti)

Vse prevečkrat smo pričali, da Agencija prične javna posvetovanja v času, ko se pričakuje povečana izraba dopustov ali pred prazniki oz. dela prostimi dnevi, kar se seveda le redko odraža, da se kljub temu zagotovi dovolj časa za javno posvetovanje.

Če javna posvetovanja potekajo z namenom, da se pridobijo strokovni odzivi, bi bilo to treba upoštevati tudi pri izbiri časa, ki je še primeren za to – na strani operaterjev pri pripravi strokovnih odzivov vedno sodelujejo strokovnjaki z različnih področij v podjetju, ki se med seboj ne podvajajo. To pomeni, da odsotnost strokovnjaka (npr. zaradi izrabe letnega dopusta), zelo oteži pripravo strokovno utemeljenih pripomb.

Na problematiko smo že večkrat opozarjali tako predlagatelja zakona, kot Agencijo, pa se žal še vedno zgodi, da se pobude operaterjev ne upoštevajo. Menimo, da je 30 dni, ki v vsakem primeru zaradi dela prostih dni (sobote, nedelje), zares ne predstavlja celih 30 dni, komaj zadostno obdobje za večino dokumentov, ki jih Agencija pripravi, absolutno pa o obdobje ni dovolj za javni posvet obsežnih analiz (kjer Agencija zagotovi največ npr. 45 dni, kar je še zmeraj zelo malo časa). In če upoštevamo, da se obdobje 30 dni še dodatno skrajša, če so znotraj tega obdobja še prazniki ali redne odsotnosti (ki so pričakovane v času šolskih počitnic, prvomajskih praznikov, božičnih praznikov, itd.), potem zares operaterjem ne ostane zadosti časa za pregled in pripravo koristnih strokovnih odzivov.

Zato predlagamo, da se (2). odstavek 264. člena dopolni:

(2) Agencija in drugi državni organi morajo pred sprejetjem aktov in predpisov ter strateških dokumentov iz prejšnjega odstavka njihove predloge objaviti in zbirati mnenja v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od 30 delovnih dni.

XVII. KAZENSKE DOLOČBE

293. člen (prekrški)

Ker gre v primeru kršitve 153. člena zakona za resno kršitev obveznosti določil o konkurenci, ki ima negativne posledice, **predlagamo, da se predvidi odvratalni prekršek, ki naj se uvrsti v 293. člen, tako, da se doda nova 8. točka (ostale se preštevilčijo).** Prepričani smo, da je nujno predvideti, da je ravnanje v nasprotju s 3. odstavkom 153. člena najtežja kršitev (ter prekršek) – operater s pomembno tržno močjo, bo namreč v zameno za sklenitev dogovora oproščen (v celoti ali deloma) ex ante regulacije (kar ima zagotovo neposredne verjetno negativne posledice na operaterja, ki z omrežjem ne razpolaga ter najema pri operaterji s pomembno tržno močjo dostop do omrežja, slednji pa lahko v primeru, da ni več zavezan k upoštevanju regulatorno naloženih obveznosti prost pri oblikovanju pogojev za dostop, ki pa ne bodo konkurenčno naravnani. Glede na to, da AVK ne more zagotovi nadzora, bo posledice takšnega ravnanja občutil operater ter njegov končni uporabnik).

8. ne izpolnjuje sporazuma o sovlaganju, pri čemer se kazujeta operater s pomembno tržno močjo in sovlagatelj, ki sta sklenila sporazum o sovlaganju;

294. člen (prekrški)

1.

Ugotavljamo, da neizpolnitev tržnega interesa, ni več predvideno kot kršitev ter ni predvidene globe v Kazenskih določbah, vendar to ni ustrezno utemeljeno. Glede na dolgoročen pomen, ki ga ima napoved na podlagi ZEKom-1 izraženega tržnega interesa ter vse negativne posledice, če ta ni izpolnjen, ne vidimo razloga, da navedena kršitev izpade iz kazenskih sankcij.

Predlagamo, da se doda novo določilo:

xx. ne ravna v skladu z 18. členom tega zakona;

2.

Zaradi predloga, ki smo ga dodali k 43. členu, menimo, da je nujno zagotoviti tudi sankcijo za nespoštovanje navedenega člena.

Predlagamo, da se doda nova 7. točka, ostale pa ustrezno preštevilčijo:

7. ne zagotovi dostopa pod preglednimi, poštenimi in nediskriminacijskimi pogoji skladno z 43. členom tega zakona,

XVIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Navezujoč se na izvrševanje tržnega interesa, opozarjamo tudi, da v skladu z veljavnim ZEKom-1 potekajo gradnje, katerih podlaga je 11.a člen ZEKom-1. Ravnanje v nasprotju s tem členom, je skladno z ZEKom-1 v primerjavi s predlagano ureditvijo, vendarle opredeljeno kot eden najtežjih prekrškov, za katerega je predpisana globa od 50.000 do 400.000 EUR za gospodarske družbe, ki štejejo za sredno ali veliko ter 1.000 do 20.000 EUR za ostale.

Ker ni ustrezne prehodne določbe, predlagamo, da se v prehodne določbe ZEKom-2 doda:

xxx. člen

Za gradnje, ki se izvršujejo skladno z 11.a členom ZEKom-1 ter do dne uveljavitve še niso končane oziroma se v zvezi z njimi vodijo upravni oziroma prekrškovni postopki se še naprej uporabljajo določila 8., 9. in 10. odstavka 11.a člena ter prvega odstavka 233. člena ZEKom-2 (prekršek).

Predlagamo, da besedilo uredite na način, da bo skladen z Zakonom o prekršku (torej izvršljiv).

A1 Slovenija, d. d.